

HRVATSKI VOJNIK

Broj 156. Godina IV. 5. listopada 2007. www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 7 KN

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,79 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X

Obnovljena flota HRZ-a i PZO-a

Nova hrvatska krila

MORF

MOSKVA

Skraćenje vojnog roka

Ove jeseni u rusku vojsku bit će pozvana zadnja skupina ročnika koja će služiti 18 mjeseci. Od 1. siječnja 2008. rok se skraćuje na godinu dana, javila je agencija Itar-Tass. Zamjenik načelnika ruskog GS-a general Vasili Smirnov priopćio je kako će se po starom zakonu u odori naći 132 350 ročnika. No, dodao je i da otrlike trećina njih ima zdravstvenih problema, a 40 posto je nezaposleno ili se ne školuje. Izrazio je želju za što većim brojem visokoobrazovanih novaka, koji bi ove jeseni mogao dosegnuti 20 posto, najviše u posljednjih godinu dana.

KUWAIT

Doživotna za štetni ugovor

Bivšeg službenika kuvajtskog ministarstva obrane Faisala al-Dawooda sud je 30. rujna osudio na doživotni zatvor i kaznu od 72 milijuna dolara zbog korupcije i profitterstva, prenosi agencija France-Presse. Prema sudskim spisima, al-Dawood je potpisao ugovor s jednom mađarskom tvrtkom kojim je osobno profitirao, a država Kuvajt izgubila golem novac. Ugovor se odnosio na odvoz ratnog materijala preostalog nakon sedmomjesečne iračke okupacije arapske države i kasnijeg oslobođenja (1991.). Trebalо je biti oko 200 000 tona takvog materijala, ali bilo ga je samo 120 000 tona. Zato je tvrtka tužila državu i dobila kompenzaciju od oko 27 milijuna dolara. Glavnim krivcem proglašen je al-Dawood i osuđen, ali još ima pravo žalbe apelacijskom sudu.

WASHINGTON

Admiral-načelnik

US Navy

Novi načelnik američkog glavnog stožera dolazi iz mornarice. Riječ je o admiralu Mikeu Mullenu koji je zamjenio umirovljenog generala zbora Petera Pacea, marinca. Prije no što je postao 28. načelnikom u povijesti SAD-a, bio je načelnik za pomorske operacije. U službi je gotovo četrdeset godina (od 1968.). Zanimljivo je da je tijekom terorističkih napada na SAD 11. rujna 2001. bio na dužnosti u Pentagonu, stoga "razumije što je rat protiv terorizma", kako je prilikom inauguracije rekao George Bush. "Osjetio je kad je zrakoplov udario u zgradu, viđio je krvoproljeće i uništenje", dodao je američki predsjednik.

SANAA

Međunarodni spas

Jemenski otočić Jazirat at Ta'ir 30. rujna je pogodila vulkanska erupcija, a nastradali su jemenski vojnici koji su se nalazili u maloj bazi. U potragu za njima su se uz jemensku obalnu stražu uključili i brodovi NATO-ove Mornaričke grupe 1, stacionirani u Crvenom moru: Alvares Cabral (Portugal), Evertsen (Nizozemska), Bainbridge (SAD), Olfert Fischer (Danska), Spessart (Njemačka) i Toronto (Kanada). Uspjeli su spasiti dvojicu vojnika od osmrice nestalih, prvog je izvukao Bainbridge (prizor na slici) a drugog Toronto.

NATO

NORFOLK

US Navy

Opasni motocikli

Središte za sigurnost američke ratne mornarice prvi tjedan listopada ove godine promiče kao *Tjedan sigurne vožnje* u sklopu nacionalne kampanje za sigurnost u prometu. Upozorenja i savjeti mornarice posebice su upućeni zaposlenicima koji voze vlastite motocikle. Naišlo ove godine je u *privatnim* nesrećama živote izgubilo 48 mornara, manje nego u onima koje se dogode tijekom vožnje službenim motociklima. Njih je u godini bilo 20. Na web-stranicama Središta za sigurnost pet dana vozačima su dostupna upozorenja o nepažljivoj vožnji, premalim razmacima između vozila, ubrzavanju i prometnim signalima.

AYLESBURY

Misteriozna donacija

Tijekom nedavne proslave Dana britanske zračne baze Halton, njenom povjesničaru bojniku Colinu Bakeru prišao je nepoznati muškarac od 80-ak godina i rekao mu kako ima fotografije koje bi ga mogle zanimati. Baker mu je dao posjetnicu i uskoro primio paket s 20-ak raznolikih originalnih fotografija iz II. svjetskog rata, sve izvanredne kakvoće. Uz njih nije dobio nikakvo pismo objašnjenja, zato se u vojsci načela otkud su fotografije i tko je misteriozni donator, no nije poduzeta posebna istražba. Fotografije će najvjerojatnije završiti u nekom muzeju.

MOD UK

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mohr.hr)Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@mohr.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mohr.hr)Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Privevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Jasenka Pešak

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d., Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroracun 2360000-1101321302 poziv na broj 165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.**Tisk:**Tiskara Varteks d.o.o.,
Zagrebačka 94, 42000 Varaždin**Naslov uredništva:**

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2007.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH**IZ SADRŽAJA*****U splitsku luku uplovio najnoviji brod francuske RM***

Veliki desantno-jurišni brod
Tonnerre ušao je u operativnu uporabu prije samo mjesec dana i sudjelovanje u vježbi Noble Midas 07 bit će prvo veliko testiranje njegove posade. Tijekom vježbe na njemu će se nalaziti stožer vježbe i njezin zapovjednik...

Strana 4***Izaslanstvo OSRH u posjetu Sjedinjenim Američkim Državama***

Svi razgovori doveli su do zaključka kako Hrvatska može računati na američku potporu članstvu u NATO-u i da Amerikanci visoko vrednuju njezine napore, te da će u predstojećem razdoblju biti povećana bilateralna i obrambena suradnja sa SAD-om, ponajprije na području međunarodne vojne izobrazbe i obuke

Strana 8***Obnovljena flota HRZ-a i PZO-a***

Novonabavljenim školskim avionima zamjenit će se postojeći namjenski školski avioni UTVA 75, koji su u floti HRZ-a i PZO-a već petnaestak godina

Strana 14***FRES vozila za asimetrično ratovanje***

Britanski FRES program nabave novih borbenih vozila od svog početka suočava se s mnogim izazovima zbog kojih prolazi kroz česte promjene

Strana 21

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

U splitsku luku uplovio najnoviji brod francuske ratne mornarice

Tonnerre - zapovjedni brod vježbe Noble Midas 07

Veliki desantno-jurišni brod Tonnerre ušao je u operativnu uporabu prije samo mjesec dana i sudjelovanje u vježbi Noble Midas 07 bit će prvo veliko testiranje njegove posade. Tijekom vježbe na njemu će se nalaziti stožer vježbe i njezin zapovjednik, francuski komodor Alain Hinden. U sklopu priprema za vježbu hrvatski ministar obrane Berislav Rončević i novinari su dobili priliku razgledati brod i uvjeriti se u njegove velike borbene ali i druge mogućnosti

—Napisao i snimio Mario GALIĆ—

Usplitsku luku 27. rujna uplovio je najnoviji brod francuske ratne mornarice-Tonnerre (L9014). Ovaj veliki desantno-jurišni brod ušao je u operativnu uporabu prije samo mjesec dana i sudjelovanje u vježbi Noble Midas 07 bit će prvo veliko testiranje njegove posade. Tijekom vježbe na njemu će se nalaziti stožer vježbe i njezin zapovjednik, francuski komodor Alain Hinden. U sklopu priprema za vježbu hrvatski ministar obrane Berislav Rončević i novinari su dobili priliku razgledati brod i uvjeriti se u njegove velike borbene ali i druge mogućnosti.

Gradnja broda počela je 26. kolovoza 2003., a porinut je 26. srpnja 2005. Tonnerre je drugi brod u klasi Mistral ili Batiment de Projection et de Commandement (BPC). Glavne zadaće koje ovi brodovi obavljaju su mogućnost transporta velikog broja desantnih sredstava (prije svega helikoptera) i ukrcaj združenih struktura zapovijedanja,

tansport velikog broja borbenih i neborbenih vozila u području operacija, neprekidno osiguravanje bolničko-medinske potpore i multifunkcionalnost u potpori djelovanja u slučaju prirodnih ili drugih katastrofa. Osim toga zah-tjevi prema konceptu BPC brodova, vezani za njegovu operativnu raspoloživost su tražili da godišnje može provesti na moru najmanje 5000 sati.

Višenamjenski desantno-jurišni brod Tonnerre ima punu istisninu od 21 600 tona koja može narasti na 32 300 tona s balastom morske vode u slučaju da treba potopiti krmeni dok. Duljina broda je 199 metara, širina 32 i gaz 6,2m. Korisni prostor na palubi prostire se na 6400 m² od kojih se 5200 m² ili gotovo 82% rabi za helikopterske aktivnosti. Na palubi je šest poletno-sletnih točaka namijenjenih za helikoptere tipa NH-90 i napadnih helikoptera Tigere. Pramčana mjesta za slijetanje mogu prihvatići i teške helikoptere tipa CH-53 Super Stallion. Paluba je opremljena s dva teretna lifta koji povezuju sletnu palubu s potpalubnim helikopterskim hangarom površine 1800 m² u kojem se može smjestiti ukupno 16 helikoptera tipa NH-90. Tonnerre ima krmeni potopivi dok duljine 57,5 metara i širine 15,4 metra. U njemu se mogu smjestiti dva desantna plovila na zračnom jastuku LCAC (Landing Craft Air Cushion) ili četiri desantna plovila tipa CTM. Dvije međusobno spojene palube rampom, ukupne površine od 2650 m² rabe se za smještaj 60 vozila (među kojima su kamioni, džipovi, oklopni transporteri i teški tenkovi tipa Leclerc) koji se nalaze u potpori kontingenta od 450 ukrcanih vojnika. Broj ukrcanih vojnika može se više nego podvostručiti (do 1000 vojnika) ako se transport obavlja na kraćim udaljenostima. Broj ukrcanih vozila može narasti maksimalno na 230 vozila, uz gubitak normalnih kapaciteta za smještaj desantnih plovila i helikoptera.

U posadi broda je 160 članova, a od toga je 20 časnika, 80 dočasnika i 60 mornara

U posadi broda je 160 članova, a od toga je 20 časnika, 80 dočasnika i 60 mornara. Uz standardni kontingenat od 450 vojnika brod ima autonomiju od 30 dana. Za toliki broj ljudi Mistral raspolaže zalihamama od 100 tona hrane i 380 tona pitke vode (količina vode može se obnavljati pomoću brodskog sustava za desalinizaciju morske vode). Tonnerre ima i veliku brodsku bolnicu s dvadesetak bolničkih kabin, ukupne površine 750 m². U sklopu bolnice su dvije operacijske dvorane, radiološki laboratorij, previjalište, stomatološka ordinacija i ostale potrebne ambulante. U bolničkom stacionaru je 69 kreveta od kojih je njih 19 opremljeno kompletom medicinskom opremom, s mogućnošću da i ostalih 50 kreveta budu opremljeni na isti način. Desantno-jurišni brodovi klase Mistral prve su plovne jedinice francuske ratne mornarice s potpuno električnim pogonom, baziranom na četiri diesel-generatora tipa Wärtsila 16V32 koji može proizvesti 24 MW snage i koji pokreću dva elektromotora tipa Meramide od 7 MW. Ova dva elektromotora montirani su na podvodnim gondolama na istoj osovini s pripadajućim elisama. Gondole s elektromotorima i elisama mogu se zakretati oko okomite osi u punom krugu od 360° zbog čega brodovi klase Mistral nemaju kormila. Takva vrsta propulzije prvi put je primijenjena na plovnoj jedinici takvog tipa i veličine. Vršna brzina broda je 18,8 čvorova, a pri brzini krstarenja od 15 čvorova može prepoloviti 11000 nautičkih milja.

Brodovi Mistral i Tonnerre naoružani su isključivo obrambenim sustavima naoružanja. Prvi brod iz serije opremljen je s dvostrukim lanserom sustava more-zrak Simbad s raketama kratkog dometa tipa Mistral. Raketni lanseri postavljeni su na pramčanju sletnoj palubi na desnom boku i na krmenom dijelu sletne palube na lijevom boku. Raketni protuzračni sustav postavljen je dijametralno suprotno od dvaju topova Breda-Mauser od 30 mm. Četiri teške strojnice tipa Browning M2-HB kalibra 12,7 mm služe za blisku brodsku obranu. Dvije teške strojnice su postavljene na pramac a dvije na krmu broda. Na Tonnerre je ugrađen ra-

Korisni prostor na palubi prostire se na 6400 m² od kojih se 5200 m² ili gotovo 82% rabi za helikopterske aktivnosti

dar za nadzor zračne i površinske situacije Thales 3D MR-R-NG. Tu su i dva navigacijska radara tipa Racal - Decca DRBN-38A. Ugrađena su i dva optronička sustava SAGEM VIGY-105. U zapovjedni sustav SIC 21 koji je ugrađen na Tonnerre integrirani su sustavi za navigaciju, borbeni sustav (sa sustavom za upravljanje taktičkim informacijama koji je konstruirao DCN i koji je modificiran iz sustava SENIT-8 ugrađenog na nuklearni nosač zrakoplova Charles de Gaulle), komunikacijski sustav (unutarnji i vanjski), informatički sustav, nadzorni televizijsko-senzorski sustav (proizveo ga je Thales). Data-link koji se rabe za transfer informacija su LINK 11 i LINK 16 s predispozicijom na primjenu LINK-22 ili NILE (NATO Improved Link Eleven).

S obzirom na njihovu namjenu na Mistralu i Tonnerre posebna pozornost posvećena je smještaju intergranskog operativnog zapovjedništva PC-NOE (Poste de Commandement de Niveau Operatif Embarqué). Da bi se jedno takvo združeno zapovjedništvo moglo smjestiti i normalno obavljati svoj posao, predviđen je prostor od 850 m² s oko 150 radnih postaja, koje bi u potpunosti trebale zadovoljiti zahtjeve koordinacije intergranskih operacija na moru kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom planu. Upravo će vježba Noble Midas 07 biti prva prava mogućnost da se provjere mogućnosti Tonnerrevog PC-NOE sustava. ■

Vojna vježba - NATO potvrda hrvatskim rezultatima

Ministar obrane Berislav Rončević kao izaslanik predsjednika Vlade RH posjetio je 27. rujna u Splitu brod francuske ratne mornarice Tonnerre, zapovjedni brod NATO vježbe Noble Midas 07 na kojem ga je primio zapovjednik komodor Alain Hinden koji će sa svojim stožerom zapovijedati tom vježbom. Ona će se od 1. do 12. listopada održati u akvatoriju srednjeg i južnog Jadranu, u međunarodnim vodama, te na vojnim poligonima u Slunju, Kninu, Zemuniku i Divulgama.

Ministar Rončević tom je prigodom izjavio kako je hrvatsko domaćinstvo NATO-ovo vojnoj vježbi potvrda da Sjevernoatlantski savez prepoznaje hrvatske rezultate te da Hrvatsku želi vidjeti u NATO-u. U planiranju vježbe poštovani su svi hrvatski zahtjevi pa su neosnovani prigovori nekih nevladinih organizacija kako će tijekom vježbe doći do ekološkog onečišćenja, rekao je ministar Rončević, dodavši da brodovi na nuklearni pogon neće ulaziti u hrvatski dio Jadranu, a na vježbovnim gađanjima na moru i na kopnenim poligonima upotrebljavat će se neeksplozivna streljiva.

Iz zapovjedništva NATO-ova stožera, prema riječima ministra Rončevića, potvrđeno je da tijekom vojne vježbe neće biti borbene uporabe zrakoplova, raketnih sustava i topništva, a bojna gadaњa obavljat će se na poligonima na kojima to inače radi Hrvatska vojska. Streljivom, kalibra 50 mm, koristit će se na otoku Žirju, a pješačkim naoružanjem na poligonu Eugen Kvaternik u Slunju, dok će većina aktivnosti biti na moru u međunarodnim vodama Jadranu.

Na francuskom vojnem brodu ministra Rončevića dočekao je i francuski veleposlanik u Hrvatskoj Francois Saint-Paul, koji je istaknuo da je dolazak broda u Hrvatsku potvrda dobre suradnje dviju mornarica, baš kao i međudržavnih odnosa Francuske i Hrvatske, koji su, kako je kazao, na visokoj razini.

Konferencija za medije uoči NATO NRF vježbe Noble Midas '07

Posebna pozornost zaštiti okoliša

U pb Lora 26. rujna održana je konferencija za medije na temu NATO NRF vježbe, Noble Midas '07 koja se održava od 1. do 12. listopada 2007. Na konferenciji su bili zamjenik načelnika GS OSRH i čelnik Koordinacijskog odbora za vježbu general pukovnik Slavko Barić, zapovjednik HRM-a komodor Ante Urlić, načelnik stožera HKoV-a brigadni general Slaven Zdilar, zamjenik zapovjednika HRZ-a brigadir Ivan Bosak, predstavnik Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Neven Mikec, predstavnik Ministarstva unutarnjih poslova Stipica Kuna, predstavnik Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Hrvoje Buljan te predstavnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvijanja, inspektor Lučke kapetanije iz Splita, Davor Vidan.

General pukovnik Slavko Barić na konferenciji za novinare istaknuo je kako je ta vježba, prva takve vrste koja se održava u zemlji nečlanici NATO-a, veliko

priznanje Hrvatskoj. "Važno je istaknuti da se Hrvatska nije nudila kao domaćin NATO vježbi, nego nas je Savet, na temelju dosadašnjih rezultata, prepoznao kao kvalitetnog i vjerodostojnog partnera".

U vježbi će sudjelovati 12 zemalja NATO-a sa 40 brodova i 6 podmornica, od kojih tri na nuklearni pogon koje neće ulaziti u hrvatske teritorijalne vode. Zračne snage će sudjelovati s 29 borbenih zrakoplova, 23 helikoptera i 9 zrakoplova za različite namjene. Sudjelovat će i osam tisuća vojnika.

Sudionici su snage iz Bugarske, Francuske, Njemačke, Grčke, Italije, Nizozemske, Norveške, Rumunjske, SAD-a, Španjolske, Turske i Velike Britanije, a u statusu promatrača Kanada, Albanija i Crna Gora. Hrvatske oružane snage sudjeluju s 10 brodova i 250 pripadnika HRM-a, satnijom kopnene vojske, dva MiG-a 21, četiri helikoptera Mi-8, te četiri aviona PC-9. Posredno i neposredno u nju će biti uključeno oko dvije tisuće pripadnika hrvatskih Oružanih snaga.

Prema scenariju vježbe koji nema veze sa stvarnim događajima bilo gdje u svijetu, hrvatske i nizozemske snage bit će protivnici snagama NATO-a, koje će, za potrebe sudjelovanja u mirovnim operacijama diljem svijeta, tj. za brzo djelovanje Sjevernoatlantskog saveza (NRF),

uvježbavati snalaženje u zatvorenom moru, kazao je načelnik provedbenog stožera vježbe kapetan bojnog broda Marin Stošić.

Tri nizozemska broda smještena su u Veneciji, a tri nuklearne podmornice bit će stalno u međunarodnim vodama. Zapovjedništvo vježbe bit će na francuskom brodu Tonnere u splitskoj Sjevernoj luci. Posebna se pozornost posvećuje zaštiti okoliša zbog čega, kako je rekao, neće biti borbene uporabe zrakoplova i raketnih sustava ili topništva, već će se bojna gađanja obavljati na poligonima na kojima Hrvatska vojska to i inače radi i to streljivom malog kalibra. Većina pomorskih aktivnosti odvijat će se u međunarodnim vodama Jadrana.

Troškovi vježbe za Republiku Hrvatsku iznosit će oko 7,5 milijuna kuna, a zemlje NATO-a same će snositi svoje troškove. Oko 80 posto hrvatskih troškova bit će naknadno refundirano putem zaklade

Neće biti borbene uporabe zrakoplova i raketnih sustava ili topništva, već će se bojna gađanja obavljati na poligonima na kojima Hrvatska vojska to i inače radi i to streljivom malog kalibra istaknuto je na konferenciji

Varšavske inicijative, a veliki dio tog novca bit će utrošen za obnavljanje infrastrukture i osposobljavanje objekata kojima će se poslije vježbe koristiti naša vojska, kazao je general Barić.

Od vježbe će izravne koristi imati i hrvatsko gospodarstvo, istaknuo je, jer je više tvrtki sklopilo ugovore za opskrbu NATO snaga, čija se vrijednost procjenjuje na oko 10 milijuna kuna. Na konferenciji je predstavljen i dan posjeta visokih državnih dužnosnika te NATO predstavnika (VTT dan), koji je predviđen za 5. listopada.

Na novinarski upit hoće li vježba naškoditi hrvatskom turizmu, general Barić je odgovorio kako će Hrvatska imati samo korist, jer će se o njoj izvještavati u svim medijima diljem svijeta, a i većina sudionika nikad prije nije bila u Hrvatskoj. Zapovjednik HRM-a komodor Ante Urlić novinarima je kazao kako očekuje da će vježba biti zamah za nabavu novih brodova i osvremenjivanje flote naše mornarice, a general Barić je dodao kako je u 2008. godini predviđeno kreditno zaduženje Ministarstva obrane radi nabave novih brodova i zrakoplova.

Na upit smiju li hrvatske snage pobijediti NATO, general Barić odgovorio je kako smiju i kako se to već događalo u dosadašnjim manjim vježbama.

OJI

Prosvjednici protiv vježbe Noble Midas 07 u MORH-u

Centar za mirovne studije i Zelena akcija organizirali su 1. listopada mirni prosvjed ispred zgrade Ministarstva obrane na Trgu Petra Krešimira IV. u povođu početka održavanja međunarodne vojne vježbe Noble Midas 07.

U prosvjedu je sudjelovalo 30-ak prosvjednika. Predstavnik Centra za mirovne studije Gordan Bosanac je izjavio kako su ovom akcijom htjeli pokazati svoje ne-slaganje s održavanjem vojne vježbe Noble Midas ponajprije stoga što Hrvatska još uvijek nije članica NATO saveza, te da je jedina aspiracija zašto se ta vježba održava u Hrvatskoj da to što prije postanemo. Neslaganje održavanjem vježbe iskazao je i predstavnik Zelene akcije Tomislav Tomašević koji je o vježbi govorio s aspekta zaštite okoliša. Predstavnike Centra za mirovne studije i Zelene akcije primio je ministar obrane Berislav Rončević u pratnji zamjenika načelnika GS OS-a general pukovnika Slavka Barića.

Ministar Rončević je istaknuo značenje koje vježba ima za Republiku Hrvatsku, kao i sve političke, sigurnosne i financijske prednosti ulaska Hrvatske u NATO.

snimio D. KIRIN

Predstavnik Centra za mirovne studije Gordan Bosanac je kazao kako je, kad je o nacionalnoj sigurnosti reč, NATO stavljen kao prioritet, ali da se o sigurnosti građana treba razmišljati što je šire moguće te da ima i drugih opcija.

Kratku prezentaciju vježbe s posebnim osvrtom na zaštitu okoliša održao je general

Barić. Istaknuo je kako je jedna od važnih obveza kod održavanja vježbe i pridržavanje standarda zaštite okoliša koji se primjenjuju u RH-u i NATO-u. Dodao je kako je u organizaciji vježbe sudjelovalo i Ministarstvo zaštite okoliša, kao i druge državne organizacije koje se bave poslovima vezanim uz zaštitu okoliša, te da je proveden monitoring na svim lokacijama na kojima će se provoditi vježba. Ministar Rončević je istaknuo kako je Ministarstvo obrane otvoreno za sve rasprave, što su pozdravili predstavnici udrug u kojima su organizirale prosvjed i zahvalili ministru obrane na prijamu.

L. PARLOV

Zahvala

Dana 30. rujna završila je humanitarna akcija dobrovoljnog prikupljanja novčane pomoći za djecu i obitelji tragično preminulih pripadnika Oružanih snaga RH koji su svoje živote izgubili obavljajući radne zadaće: narednice Ljubice Perišić, skupnika Vjekoslava Ljube i stožernog narednika Juraja Ruškača poginulih u Vukovaru 9. srpnja 2007. te namještenika Željka Vrkića, stradalog u Zrakovljenoj bazi Zemunik 15. lipnja 2007.

Zahvaljujemo svim djelatnicima Ministarstva obrane, Glavnog stožera te prednicima Oružanih snaga koji su, svojim odzivom na akciju, prepoznali potrebu pomoći najužim članovima obitelji svojih preminulih kolega i prijatelja. Vašom humanom gestom prikupljeno je 317.335,49 kn.

Prikupljeni iznos podijelit će se na četiri jednakaka dijela te uplatiti na račune obitelji poginulih.

SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE MORH-A

raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ

Za VII. naraštaj vojno-diplomske izobrazbe

Uvjeti za časnike:

- VSS,
- čin: - satnik sa završenim naprednim tečajem izobrazbe,
- bojnik/brigadir sa završenom Zapovjedno-stožernom školom
- znanje engleskog jezika (najmanje 62% ALCPT, ECL ili stanag 1111),
- poznavanje MS office programskog paketa,
- posljednja ocjena minimalno - ističe se.

Uvjeti za dočasnike:

- SSS,
- čin: stožerni narednik/časnički namjesnik sa završenom Visokom dočasnicičkom školom,
- znanje engleskog jezika (najmanje 62% ALCPT, ECL ili STANAG 1111),
- poznavanje MS office programskog paketa,
- posljednja ocjena minimalno - ističe se.

Uvjeti za državne službenike:

- VSS
- položen DSL,
- znanje engleskog jezika (najmanje 62% ALCPT, ECL ili STANAG 1111),
- poznavanje MS office programskog paketa,
- posljednja ocjena minimalno - odličan.

Predviđeni početak izobrazbe je **14. siječnja 2008.** i traje do **13. travnja 2008.** na HVU "Petar Zrinski" u Zagrebu.

Prijave je potrebno dostaviti do **31. listopada 2007.** Upravi za ljudske resurse, Personalna služba - Odjel izobrazbe, Stančićeva 6, 10000 Zagreb, preko svojih ustrojbenih cjelina na tiskanici PKI-1.

Zainteresirani kandidati iz ustrojbenih cjelina OSRH prijave mogu dostaviti u **GS OSRH, Personalna uprava, vojarna "Croatia", Sarajevska bb, 10000 Zagreb.**

Izaslanstvo OSRH u posjetu Sjedinjenim Američkim Državama

SAD u potpunosti podupire napore RH za NATO članstvo

Svi razgovori doveli su do zaključka kako Hrvatska može računati na američku potporu članstvu u NATO-u i da Amerikanci visoko vrednuju njezine napore, te da će u predstojećem razdoblju biti povećana bilateralna i obrambena suradnja sa SAD-om, ponajprije na području međunarodne vojne izobrazbe i obuke

Hrvatsko izaslanstvo tijekom boravka u SAD-u

Iako je bilateralna suradnja OSRH s kolegama iz SAD-a na visokoj razini, ona se održava i poboljšava čestim zajedničkim aktivnostima.

Zbog toga je Sjedinjene Države od 10. do 19. rujna posjetilo hrvatsko vojno izaslanstvo, na čelu sa zamjenikom načelnika GS OSRH-a general pukovnikom Slavkom Barićem, u čijoj su pratnji bili generali Mladen Kruljac, Vlado Bagarić, Mate Ostović, Drago Matanović i Josip Stojković.

Naše izaslanstvo su primili američki visoki časnici, kao i civilni dužnosnici iz sustava obrane. Održani su sastanci koji su, osim bilateralne vojne suradnje, obuhvaćali i teme zanimljive za obje zemlje: buduće članstvo RH u NATO-u, globalni rat protiv terorizma i operaciju ISAF, sigurnosnu situaciju u Jugoistočnoj Europi. Svi razgovori doveli su do zaključka kako Hrvatska može računati na američku potporu članstvu u NATO-u i da Amerikanci visoko vrednuju njezine napore, te da će u predstojećem razdoblju biti povećana bilateralna i obrambena suradnja sa SAD-om, ponajprije na području međunarodne vojne izobrazbe i obuke.

Najviši američki vojni dužnosnik koji je primio hrvatsko izaslanstvo bio je zamjenik predsjedatelja Združenog stožera oružanih snaga SAD-a general zbora James Cartwright. Tom prilikom general Barić je posjet ocijenio svrshovitim, jer su od američkih suradnika dobiveni mnogi podaci i spoznaje kojima će se koristiti za provedbu refor-

mi i jačanje sposobnosti OSRH. Govoreći o budućim događajima, general Barić je istaknuo kako RH računa na potporu SAD-a za ulazak u NATO članstvo, kao i na stručnu pomoć i potporu nakon ulaska, jer je SAD Hrvatskoj strateški partner. General Cartwright je odgovorio da SAD u potpunosti podupire napore RH za NATO članstvo, pa je spreman pomoći u tome. Posebno je zahvalio na doprinosu operaciji ISAF i istaknuo visoku razinu obučenosti pripadnika OSRH te njihovu predanost i izvrsnost u provedbi dodijeljenih zadaća. Dani komplimenti, dodao je Cartwright, nisu kurtoazni već su odraz prepoznane kvalitete i postignutih rezultata stvarnih partnera.

Važan je bio i sastanak s načelnikom stožera KoV-a SAD-a generalom zboru Georgeom W. Caseyom koji je bio posebno zainteresiran za pitanja sigurnosti u Jugoistočnoj Europi. Naime, sudjelovao je u operacijama SFOR u BiH te KFOR na Kosovu. Hrvatsku je imenovao vodećom u regiji u provedbi MAP-a te istaknuo spremnost Amerikanaca da pomognu u školovanju, obuci i opremanju naših OS. Iako je general Barić ustvrdio kako su dosadašnji oblici vojne bilateralne suradnje bili vrlo korisni, izrazio je želju za dalnjim jačanjem i nadogradnjom partnerske suradnje sa SAD-om, posebice nakon ulaska u NATO.

Od sastanaka s civilnim dužnosnicima najvažniji je bio s dopredsjednikom Nacionalnog obrambenog univerziteta (National Defense University) Richardom Rothom na kojem se razgovaralo o vojnem školovanju. General Barić je tom prilikom izrazio želju da se hrvatski časnici ponovno školuju na prestižnom NDU-u, a predložio je i projekt školovanja hrvatskih stožernih časnika po programu NDU-a u Hrvatskoj onako kako ga je Univerzitet provodio u Gruziji. Ideju podupiru na svim razinama OSRH, pa je Hrvatska spremna za njezinu provedbu i organizaciju. Roth je prihvatio inicijativu i napomenuo da će razmotriti mogućnost njezine provedbe, kao i da će Hrvatskoj biti ponuđeno više oblika školovanja, a u OSRH trebaju izabrati područja interesa i opredijeliti se za konkretnе tečajeve. Zaključio je da je OSRH na visokom mjestu liste prioriteta NDU-a za pružanje pomoći u reformama i školovanju osoblja.

OJI

U organizaciji RACVIAC-a

Trodnevni orijentacijski tečaj Bečki dokument '99

Na ovogodišnjem tečaju bilo je petnaest polaznika iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore i Hrvatske koji već rade ili će raditi na poslovima vezanim uz provođenje dokumenata s područja kontrole naoružanja. Uz naše, tečaj su provodili i instruktori iz Njemačke, Mađarske, Turske i predstavnici NATO-a. Praktični dio pro- veden je u 16. trbr u bjelovarskoj vojarni "Bilogora"

—Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN—

Ređionalno središte za pomoć u provedbi međunarodnih sporazuma o kontroli naoružanja i verifikaciji (RACVIAC) organizirao je i proveo trodnevni orijentacijski tečaj Bečki dokument '99. Svrha tečaja bila je omogućiti polaznicima cjelovit uvid u Bečki dokument 1999., s posebnim naglaskom na dužnosti i odgovornosti osoba koje sudjeluju u njegovoj provedbi, u duhu međusobnog povjerenja i unapređenja mjera za izgradnju sigurnosti.

Kao što je poznato, Bečki dokument '99 obvezujući je za sve članice Foruma za sigurnost i suradnju OEŠ-a, a njime se razvijaju i unapređuju mjere za izgradnju povjerenja i sigurnosti. Slobodno se može reći kako je to jedan od starijih dokumenata iz povijesti kontrole naoružanja, jer korijene vuče još od Helsinskih summita 1975. i Stokholmske konferencije 1985. Sustav verifikacije BD '99 predviđa dvije vrste inspekcija koje zemlje članice mogu međusobno obavljati, inspekciju specificiranog područja i evaluacijski posjet. Na ovogodišnjem tečaju bilo je petnaest polaznika iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore i Hrvatske koji već rade ili će raditi na poslovima vezanim uz provođenje dokumenata s područja kontrole naoružanja. Uz naše, tečaj su provodili i instruktori iz Njemačke, Mađarske, Turske i predstavnici NATO-a.

Polaznici su se upoznali sa svim aspektima Bečkog dokumenta '99 i načinom njegove primjene, a sastojao se od teorijskog i praktičnog dijela. U sklopu teorijskog dijela polaznici su se između ostalog upoznali s osnovnim pojmovima BD '99, načinom na koji se provodi inspekcija, ulogom evaluacijskog i eskort tima, protokolom o inspekciji, kao i neslužbenim protokolom tijekom inspekcije i pišanjem inspekcijskog izvješća. Praktični dio tečaja provenen je u 16. trbr u bjelovarskoj vojarni "Bilogora". U skladu sa BD '99 zapovjednik 16. trbr brigadir Željko Šikić je inspekcijski tim upoznao s ustrojem, stanjem opreme, lokacijom vojarne i trenutačnim aktivnostima u postrojbi, nakon čega su polaznici tečaja proveli evaluacijski posjet.

Talijanski brigadir Emilio Liverani, načelnik Odjela za trening i verifikaciju RACVIAC-a, tečaj je ocijenio uspješnim i zahvalio MORH-u i OSRH-u što su im omogućili posjet 16. trbr i provođenje praktičnog dijela. Kazao je i kako je u Bjelovaru prvi put bio prije tri godine, pa je zapovjedniku 16. trbr zahvalio na susretljivosti i otvorenom prijateljskom prijemu. Polaznici su nakon uspješno završenog tečaja dobili certifikat kao potvrdu da imaju potrebna znanja za inspektore iz područja kontrole naoružanja po Bečkom dokumentu. Ovo je bio samo jedan od niza tečajeva iz područja kontrole naoružanja koje organizira i provodi RACVIAC. ■

Sigurnosne mjere

S prvim sumrakom prestaju sve naše vanjske aktivnosti. Transport po mraku dopušten je jedino u oklopnim vozilima do 23,30 sati, isključivo za potrebe prijevoza od Zapovjedništva do obližnjih kuća u kojima stanuju promatrači. Svaka naša kuća prije unajmljivanja morala je proći posebnu sigurnosnu provjeru i tehničke dorade. Svake večeri provodi se sigurnosna radioprovizka svih promatrača...

Iz Gruzije Jerko IVANKOVIĆ

Put do Galija, središta istoimene abkanske oblasti i Zapovjedništva sektora, protekao je rutinski. Cesta

M27, glavna prometnica koja sa zapada na istok prolazi Abkazijom i Gruzijom je više-manje u dobrom stanju. Nešto šira nego naša D1, omogućava brzu i ugodnu vožnju. Civilni promet je rijedak. Prometne policije i ograničenja brzine praktički nema, ako ne računamo duboke rupe na cesti koje djeluju poput ležećih policajaca. No unatoč doista brzoj i riskantnoj vožnji lokalnih vozača, prometnih nesreća začudo i nema.

Zapovjedništvo sektora Galija nalazi se u središtu istoimenog gradića od 11000 stanovnika. Kompleks Zapovjedništva (kompaund) je relativno skučeno mjesto, ograđeno visokim zidom i debelim namotima bodljikave žice. U njemu se odvija sav život i rad u misiji. Specifičnost UNOMIG-a je da ovdje nema disperziranih promatračkih postrojbi na terenu. Svi promatrački timovi nalaze se u kompleksu Zapovjedništva, odakle dnevno odlaze u ophodnje.

Odmah po dolasku počela je procedura upoznavanja sa sektorom brojnim brifinzima, kao i u Suhumiju, samo s više detalja vezanih uz lokalnu situaciju. Prvi je bio brifing o sigurnosnoj situaciji i odgovarajućoj proceduri, tzv. security matrix. Misija UNOMIG ima deklariranu razinu ugroze 4. U rasponu ugroza UN misija od 1 do 5, to praktički predstavlja najvišu razinu rizika jer razina 5 znači evakuaciju misije. Tako s prvim sumrakom prestaju sve naše vanjske aktivnosti. Transport po mraku dopušten je jedino u oklopnim vozilima do 23,30 sati, isključivo za potrebe prijevoza od Zapovjedništva do obližnjih kuća u kojima stanuju promatrači. To se provodi striktno, čak i kad je kuća doslovce preko puta Zapovjedništva, ne dalje od 30 metara! Svaka naša kuća prije unajmljivanja morala je proći posebnu sigurnosnu provjeru i tehničke dorade. One uključuju postavljanje čeličnih rešetki na sve prozore i dodatna rešetkasta vrata s protuprovalnim demontabil-

nim polugama, bilo da su u prizemlju ili na katu. U svakoj kući unajmljujemo gotovo uvijek gornji kat, dok vlasnici žive u prizemlju.

Svake večeri provodi se sigurnosna radioprovizka svih promatrača. Sve kuće do ponoći moraju radiom kontaktirati s dežurnim časnikom ili oklopno vozilo dolazi u kontrolu. Telefonskih linija nema. Ista procedura, ovaj put ju provodi Zapovjedništvo, ponavlja se i svakog jutra u 8 sati, subotom i nedjeljom u 9. Koliko god te mjere pridonose fizičkoj sigurnosti, toliko stvaraju osjećaj života u izolaciji. To je posebno izraženo u dugim zimskim noćima kad slobodnog kretanja praktički nema. No to nije sve, dodatne mjere sigurnosti reguliraju uporabu motornih vozila. U zoni od 12 km sa svake strane crte prekida vatreni koriste se samo oklopnim vozilima s najmanje dvije osobe u automobilu za

bilo koje kretanje. Za svaku uporabu vozila mora se pretvodno dobiti posebno odobrenje, potom se određuje jedinstveni pozivni znak, a popis putnika u vozilu mora biti poznat službeničem časniku i službi sigurnosti. Primanje lokalnog pučanstva kao suputnika apsolutno je zabranjeno. Svako vozilo izvan Zapovjedništva mora održavati radiokontakt s operativnim središtem najmanje jednom svakih pola sata. Ako se to ne dogodi, pokreće se sigurnosna potraga prema zadnjoj poznatoj lokaciji.

Po raširenom mišljenju među promatračima, tako sveobuhvatne sigurnosne mjere su pomalo pretjerane i ostatak su prethodnih, turbulentnijih i pogibeljnih vremena. To se posebno odnosi na sadašnju mirnu situaciju u Suhumiju i na gruzijskoj strani u Zugdidi. No, kako reče jedan od civilnih časnika zaduženih za našu sigurnost, uvijek važi ona *better to be safe than sorry*. Ostali brifinzi odnosili su se na operativnu situaciju u Galiju unutar organizaciju života i rada sektora. Nakon toga uslijedila je trodnevna obuka i strogi ispit poznavanja i upravljanja oklopnim transporterom Nayalla. ■

Naši policijci održali tečaj iz kartografije

Po planu obuke, u 12 nastavnih sati obuhvaćene su teme iz kartografije, UTM & MGRS, uporabe kompassa i rad s GPS-om sa što više praktičnog rada. Obuka se provodila četiri dana, a polaznici su bili 24 časnika iz OCC-a

Iz Afganistana Mario ŠEBETOVSKY

Instruktori i polaznici tečaja

Sa svrhom razvijanja suradnje i boljeg odnosa s kabulskom policijom bojnik Tihomir Zebeć Provost Marshall u RC-C MN MP COY, sastao se s pukovnikom Sayedom Zewaruddinom, voditeljem Operativnog središta Kabulske gradske policije (Chief of Operational and Coordination centre of KCP HQ) i zapovjednikom OCC KCP-a kojemu je ponuđena pomoć MN MP u provedbi obuke. U razgovoru pukovnik Zewaruddin je iznio potrebu obuke časnika OCC-a koji nemaju potrebna znanja oko pronalaženja mjesta eventualnog događaja na karti u određenim PD-ima (police district) kao i određivanju koordinata. Nakon sastanka pristupilo se pripremi i planiranju obuke u koju su bili uključeni djelatnici OPS-a u RC-C MN MP COY, časnik OPS-a natporučnica Maja Čavlović, prvi dočasnik časnici namjesnik Franko Grabar (NCO Plans) i crime reader narednik Davor Strmečki.

Po planu obuke u 12 nastavnih sati obuhvaćene su teme iz kartografije, UTM & MGRS, uporabe kompassa i rada s GPS-om sa što više praktič-

nog rada. Plan obuke pripremljen je u Power Point prezentaciji uz veliku pomoć narednika Siniše Miholjeka, dočasnika za ZIKS. Dogovoren je da se obuka provede u četiri dana, a polaznici su bila 24 časnika iz OCC-a.

Obuku su proveli časnički namjesnik Grabar i narednik Strmečki uz službenog prevoditelja koji je također prošao obuku. Da je plan obuke i nastavnih sati bio dobar pokazala je velika pozornost s kojom su je polaznici pratili i uspjeh u usvajanju znanja i vještina vezanih uz kartografiju. Drugoga dana se pristupilo vježbama na karti, gdje su polaznici mogli primijeniti usvojena znanja, a ozračje je uistinu bilo radno i nije nedostajalo pitanja vezanih za uporabu kompassa, određivanja azimuta i općenito o orijentaciji. Nakon uvođa i rada na kartama trećega dana se radilo GPS-om i tu je, kako se očekivalo, bilo mnogo pitanja o načinu rada s uređajem i njegovim mogućnostima. Kako bi im što bolje prikazali rad na GPS-u, instruktori su polaznike

izveli u krug KCP-a gdje su ubrzo shvatili načela rada uređaja i njegove mogućnosti. Svi su brzo svladali način unošenja podataka i kretanje uz pomoć GPS-a, a osjetilo se kako su vrlo zadovoljni sami sa sobom i usvojenim znanjem. Četvrti, i završni dan obuke, planirano je da se polaznici podijele u skupine, a instruktori su im podijelili unaprijed pripremljene koordinate koje su trebali unijeti u GPS i uz pomoć njega pronaći određenu točku. Nadzirući njihov rad, instruktori su bili zadovoljni postignutim rezultatima jer su polaznici samos-

talno odradili sve korake koji su bili planirani i bez problema pronašli zadane točke i znali očitati predenu rutu. Nakon završne vježbe polaznici su se okupili u prostoriji u kojoj se održavala nastava, gdje im je bojnik Zebeć zahvalio na suradnji i svečano uručio certifikate o završenom tečaju iz kartografije. Nakon izmijenjenih zahvala polaznici su se s instruktorma fotografirali u krugu zgrade policije, uz najavu da će MN MP Coy tijekom listopada provesti i drugu vrstu obuke za časnike OCC KCP-a. ■

Uručenje certifikata o završenom tečaju

Na Lošinju održan znanstveni skup "Hrvatska i europsko sigurnosno okruženje"

Sigurnost kao prioritet

Među tridesetak sudionika skupa bili su predstavnici različitih institucija, kao i gosti iz Bosne i Hercegovine, Makedonije i Slovenije, što je omogućilo promatranje pojma sigurnosti s različitih aspekata, a svi su se složili da je pitanje sigurnosti prioritetno, kako u regiji tako i u cijelom svijetu

—Napisala i snimila Marija ALVIR—

Hrvatska i europsko sigurnosno okruženje" naziv je znanstvenog skupa održanog u vojarni "Kovčanje" na Lošinju od 27. do 30 rujna. Skup je organizirao Centar za sigurnosne studije zagrebačkog Fakulteta političkih znanosti u suradnji s MORH-ovim Institutom za istraživanje i razvoj obrambenih sustava, a realiziran je u sklopu znanstveno-istraživačkog projekta "Republika Hrvatska u europskoj sigurnosnoj arhitekturi" koji se provodi na FPZ-u pod vodstvom prof. dr. sc. Siniše Tatalovića.

Civilno-vojna suradnje na području sigurnosne arhitekture

Na otvorenju skupa u ime organizatora sudionike su pozdravili predstojnik Centra dr. Tatalović, savjetnik Predsjednika RH za unutarnju politiku, i ravnatelj Instituta briga-

dir Dario Matika, istaknuvši pritom važnost civilno-vojne suradnje na području sigurnosne arhitekture.

Zadovoljstvo suradnjom Fakulteta političkih znanosti s Ministarstvom obrane i Glavnim stožerom izrazila je i dekanica FPZ-a Smiljana Leinert-Novosel, a o važnosti teme skupa govorio je i general pukovnik Slavko Barić, zamjenik načelnika GSOS-a.

Među tridesetak sudionika skupa bili su predstavnici različitih institucija, kao i gosti iz Bosne i Hercegovine, Makedonije i Slovenije, što je omogućilo promatranje pojma sigurnosti s različitih aspekata, a svi su se složili da je pitanje sigurnosti prioritetno, kako u regiji tako i u cijelom svijetu. Većina sudionika bili su studenti i znanstveni novaci Fakulteta političkih znanosti koji djeluju u dvije novoutemeljene organizacije. To su Centar za sigurnosne studije, koji se bavi istraživanjem i obrazovanjem u području sigurnosti, te Forum za sigurnosne studije, nevladina organizacija koja se bavi

Među tridesetak sudionika skupa bili su predstavnici različitih institucija, kao i gosti iz Bosne i Hercegovine, Makedonije i Slovenije

U sklopu četverodnevnog skupa održano je pet panela na kojima su sudionici razmijenili spoznaje i mišljenja o europskom sigurnosnom okruženju Hrvatske

istraživanjem svih vrsta sigurnosti i podizanjem razine sigurnosne kulture. Aktivno sudjelovanje na skupu za većinu njih bilo je novo iskustvo, a s obzirom na pokazani angažman vjerujemo kako će i ostale planirane aktivnosti vezane uz djelovanje na tom području jednako uspješno realizirati.

U sklopu četverodnevnog skupa održano je pet panela na kojima su sudionici razmijenili spoznaje i mišljenja o europskom sigurnosnom okruženju Hrvatske. Na prvom panelu razmatrani su europski sigurnosni procesi: o europskoj sigurnosti na početku XXI. stoljeća govorio je Robert Barić, pomoćnik savjetnika Predsjednika RH za obranu. General bojnik Drago Lovrić, odnedavno hrvatski vojni izaslanik u NATO-u, govorio je o Hrvatskoj i euroatlantskim integracijama iz perspektive Bruxellesa, a predstavnik ljubljanskog Fakulteta za društvene znanosti Iztok Prezelj iznio je iskustva Slovenije iz procesa uključivanja u NATO, koja su bila posebno zanimljiva s obzirom na trenutačnu poziciju Hrvatske na tom planu. Zanimljivo je bilo i izlaganje Marinka Ogoreca, djelatnika Instituta i bivšeg vojnog izaslanika u Rusiji, koji je razmotrio ruski utjecaj na konstelaciju sigurnosti na području jugoistočne Europe.

Sudjelovanje Republike Hrvatske u mirovnim misijama bila je tema drugog panela u sklopu kojega je general Barić govorio o ulozi Hrvat-

ske na sigurnosno-obrambenom području kao članice EU-a i NATO-a, a Ekspertni tim Forum za sigurnosne studije pod vodstvom Roberta Barića prezentirao je misije UN-a i NATO-a u kojima sudjeluju pripadnici OSRH-a. Treći panel pod nazivom "Jugoistok Europe u europskoj sigurnosnoj arhitekturi" obuhvatilo je dva izlaganja: o planiranju kod izvanrednih situacija u sklopu NATO saveza govorio je Robert Mikac iz Državne uprave za zaštitu i spašavanje, dok je predstavnik Savjeta za nacionalne manjine RH Aleksandar Tolnauer govorio o zaštiti nacionalnih manjina kao čimbenik sigurnosti na primjeru Hrvatske. Na tu

je temu uslijedila i zanimljiva rasprava sa zaključkom da zaslužuje posebno razmatranje.

Percepciju hrvatskih građana o pridruživanju Hrvatske Europskoj uniji i NATO-u u sklopu četvrtog panela razmatrao je prof. Tatalović sa suradnicama, a hrvatski veleposlanik pri NATO-u Davor Božinović održao je izlaganje na temu "NATO nakon samita u Rigi".

"Regionalne i europske sigurnosne perspektive Republike Hrvatske" naziv je petog i ujedno posljednjeg panela na kojemu su izlagali gosti iz susjednih zemalja - Marina Mirtrevska s Filozofskog fakulteta iz Skopja, Miloš Šolaja iz banjalučkog Centra za međunarodne odnose i Ivo Visković s beogradskog Fakulteta političkih znanosti. Uz njih, u sklopu tog panela izlagao je i hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Ivan Bandić te Sandro Knezović iz zagrebačkog Instituta za međunarodne odnose, kao i brigadir Matika koji je govorio o Hrvatskoj kao pouzdanom partneru međunarodne zajednice u regiji.

U sklopu skupa održane su još dvije prezentacije kojima je Ekspertni tim Forum za sigurnosne studije predstavio brošuru o NATO-u autora Tomislava Pilija i Vedrana Ceranića te izradu Studije izvedivosti o uvođenju studija obrane na Sveučilište. Sva izlaganja bit će objavljena u Zborniku koji bi trebao biti dovršen do kraja godine. ■

Većina sudionika bili su studenti i znanstveni novaci Fakulteta političkih znanosti. Aktivno sudjelovanje na skupu za većinu njih bilo je novo iskustvo, a s obzirom na pokazani angažman vjerujemo kako će i ostale planirane aktivnosti vezane uz djelovanje na tom području jednako uspješno realizirati

Obnovljena flota HRZ-a i PZO-a

Nova hrvatska krila

Novonabavljenim školskim avionima zamijenit će se postojeći namjenski školski avioni UTVA 75, koji su u floti HRZ-a i PZO-a već petnaestak godina

Igor SKENDEROVIC, snimio Tomislav BRANDT

Uzadnjem tjednu rujna stajanka vojarne Pleso prvi put je prihvatile nove avione, koji će u sljedećim desetljećima biti česti i dobro znani gosti. Riječ je o prva dva pristigla nova školska aviona Zlin 242L od pet koliko ih je kupljeno, koji će u Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu i Protuzračnoj obrani biti rabljeni za seleksijsko letenje i temeljnu i naprednu obuku vojnih pilota. To su avioni češkog proizvođača, tvrtke Moravan Aviation s.r.o., s kojom je početkom ove godine zaključen ugovor o kupnji aviona, dodatne opreme i pružanje tipske preobuke za letački i tehnički sastav HRZ-a i PZO-a. Novonabavljenim školskim avionima zamijenit će se postojeći namjenski školski avioni UTVA 75, koji su u floti HRZ-a i PZO-a već petnaestak godina. Novim školskim avionima zatvara se veliko i važno poglavje u povijesti HRZ-a i PZO-a koje su UTVA-e ispunile svojim smjelim angažmanom u Domovinskom ratu, odnosno u početcima ustrojavanja današnjeg ratnog zrakoplovstva. Tada su bile rabljene kao borbeni avioni, a

potom kao avioni za seleksijsko letenje kadeta HRZ-a i PZO-a, odnosno za njihovu temeljnu obuku.

Nabava aviona obavljena prema propisima

Tijekom 2002., na temelju suglasnosti ministra obrane, formirano je strukovno Povjerenstvo sastavljeno od djelatnika MORH-a i GS OSRH-a sa zadaćom definiranja temeljnih tehničko-taktičkih zahtjeva za odabir aviona. Proteklih je godina Povjerenstvo provodilo usporednu analizu odlika osam školskih aviona, kao što su britanski Slingsby T67M - 260 Firefly, njemački Grob G-115D, SAS 202 Bravo 18 A4, ruski Iljušin IL-103, poljski PZL - 111 Koliber 235A, ruski Jak - 52W, talijanski Aermacchi SF - 260E/F i češki Zlin 242L Aerobatic. Sve to su vrlo kvalitetni namjenski školski avioni koji su se potvrdili u operativnoj uporabi diljem svijeta, a odabrani avion udovoljava postavljenim hrvatskim tehničko-taktičkim zahtjevima. S preletom prva dva aviona Zlin 242L Aerobatic u Republiku Hrvatsku i s početkom njihovog uvođenja u operativnu uporabu uspješno je završen petogodišnji rad provedbenog Povjerenstva, u cijelosti obavljen u skladu s pozitivnim propisima. Nabava novog školskog aviona primjer je uspješne realizacije jednog od važnih ciljeva Dugoročnog plana razvoja OSRH, kojim je definirano ulaganje u opremanje i modernizaciju flote HRZ-i PZO-a. Prva dva aviona Zlin 242L Aerobatic u Republiku Hrvatsku stigla su potkraj rujna, a preostala tri stići će do kraja ove godine planiranim dinamikom po jedan avion mjesечно. Bit će raspoređeni u eskadrilu aviona koja je u sastavu 93. zrakoplovne baze Zemunik Donji, gdje je ustrojen i I. i II. stupanj održavanja aviona. Posebnost novonabavljenih aviona jest mogućnost vuče jedrilica. Time će se Zlinovi moći rabiti za obuku i trenažu pilota znatno prije motornog seleksijskog letenja. Služba za odnose s javnošću i informiranje MORH-a i Zapovjedništvo HRZ-a i PZO-a, su 27. rujna na stajanci vojarne Pleso hrvatskim novinarima predstavili nove školske avione. ■

Zlin 242L

Kongres zrakoplovne i svemirske medicine

U Beču je od 16. do 20. rujna održan 55. međunarodni kongres zrakoplovne i svemirske medicine (55th ICASM), na kojemu je sudjelovalo više od 250 eksperata i specijalista raznih specijalnosti koji se bave zrakoplovnom medicinom iz cijelog svijeta.

Kongresna događanja su bila podijeljena po tematskim cjelinama, a za vojnu zrakoplovnu medicinu je bio rezerviran jedan cijeli dan (20. rujna). Na kongresu su uz predavanja i prezentacije te poster-sekciju stručnjaci iz zrakoplovne medicine razmjenjivali svoja iskustva.

Bojnik Mirko Karačić, dr. med., specijalist interne medicine iz Instituta zrakoplovne medicine HRZ-a i PZO-a iz Zagreba na poster-sekciji

je prezentirao svoj rad: "Slučaj duboke venske tromboze(DVT) kod vojnog pilota". Dok su u civilnom zrakoplovstvu dobro opisani slučajevi DVT-a, u medicinskoj literaturi su rijetki radovi s tematikom DVT-a kod vojnih pilota. Rad je učinjen u suradnji sa specijalistima s Klinike za unutrašnje bolesti KBC-a Zagreb, a izazvao je pozornost kolega iz SAD-a, Indije i Poljske.

Uz dr. Karačića, kao predstavnika vojne zrakoplovne medicine, na kongresu su sudjelovali i vodeći stručnjaci iz zrakoplovne medicine iz Hrvatske: mr. sc. Zoran Lolić, predsjednik Hrvatskog društva za zrakoplovnu medicinu HLZ-a i voditelj aeromedicinske sekcije u Mi-

nistarstvu mora, prometa i veza; i dr. sc. Igor Jelčić, voditelj Odbora zrakoplovne medicine AMZH i Odjela zrakoplovne medicine u Hrvatskom zavodu za medicinu rada.

Važno je napomenuti kako će Hrvatska biti zemlja domaćin 57. međunarodnog kongresa zrakoplovne medicine koji će se održati u Zagrebu u rujnu 2009. (57th ICASM 2009 Zagreb), a pripreme organizacijskog odbora su u tijeku.

M.K.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA OBRAMBENU POLITIKU
SLUŽBA ZA NATO I PARTNERSTVO ZA MIR**

**objavljuje:
INTERNI NATJEČAJ**

1. Viši stručni savjetnik - zamjenik vojnog predstavnika, ustrojbeno mjesto: brigadir, mjesto službe: Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti - osobni čin: brigadir

- VSS - društveni smjer ili tehnički smjer
- zapovjedno i operativno iskustvo
- završena 3. razina vojne izobrazbe
- 10 godina radnog staža

2. Viši stručni savjetnik za NATO i PzM, ustrojbeno mjesto: pukovnik - dva izvršitelja, mjesto službe, Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti - osobni čin: bojnik, pukovnik

- VSS - društveni ili tehnički smjer
- zapovjedno i operativno iskustvo
- završena 3. razina vojne izobrazbe
- 10 godina radnog staža

3. Stručni savjetnik za PXP-IPP - ustrojbeno mjesto: bojnik - jedan izvršitelj, mjesto službe: Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti - osobni čin: satnik, bojnik

- VSS društvenog ili tehničkog smjera
- 5 godina staža u struci

4. Stručni savjetnik za PARP - ustrojbeno mjesto: bojnik - jedan izvršitelj, mjesto službe Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti - osobni čin: satnik, bojnik

- VSS društvenog ili tehničkog smjera
- 5 godina staža u struci

5. Viši stručni referent za PCC, ustrojbeno mjesto satnik - jedan izvršitelj, mjesto službe Mons, Kraljevina Belgija

Uvjeti - osobni čin: satnik

- društveni ili tehnički smjer
- 5 godina staža u struci

6. Viši stručni savjetnik - dva izvršitelja, mjesto službe: Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti - VSS-SRM I.

- DSI
- 10 godina staža u struci

7. Stručni suradnik - prevoditelj - jedan izvršitelj, mjesto službe: Bruxelles, Kraljevina Belgija

Uvjeti - VSS, društvenog smjera - SRM I.

- prednost poznавanje francuskog jezika
- DSI

Osim navedenih uvjeta za popunu navedenih radnih mjesta očekuje se:

- posjedovanje važeće sigurnosne provjere razine SECRET
- iskustvo u radu s NATO tijelima i/ili međunarodnim organizacijama
- iskustvo vezano uz funkcionalno područje za koje se kandidat prijava
- znanje engleskog jezika, minimalno 90% ALCPT ili STANAG 3232

Upućivanje imenovanih u Bruxelles je **do 20. kolovoza 2008.** sa stupanjem na dužnost **od 1. rujna 2008.**

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta potrebno je dostaviti **do 1. prosinca 2007.** na adresu: **Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12/II, 10 000 Zagreb.**

Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon **01/4568-856 ili 01/4568-099.**

Sustav javnog uzbunjivanja

nikaciju s građanima u slučaju državnog ili lokalnog stanja ugroženosti.

Sustav je počeo s testiranjima tijekom ljeta ove godine na području SAD-a izloženom opasnosti od uragana, gdje je pravodobno obavještavanje javnosti o nadolazećoj opas-

nosti često pitanje života ili smrti.

IPAWS je dizajniran kako bi pretvorio nacionalne objave uzbune i opasnosti, zasad audioporuke preko radija i televizije, u napredni, sveobuhvatni sustav koji učinkovito može slati poruke u obliku teksta, glasa i videa svim građanima, uk-

ljučujući i one s hendikepom te one koji ne razumiju engleski. Cilj je prenijeti upozorenje o opasnosti preko svih mogućih komunikacijskih kanala što većem broju građana bilo gdje i bilo kad.

To u konačnici znači kako će građani obavijesti o dolazećoj opasnosti moći primati ne samo preko današ uobičajenih radija i televizije, nego i putem novih komunikacijskih tehnologija kao što su dojavljivači, mobilni telefoni, elektronička pošta i slične tehnologije. Tehnologija omogućava automatsko telefonsko pozivanje svih stanovnika određenog područja. Omogućeno je i obavještanje osoba s hendikepom posebnim sustavom DHNS. Te će se tehnologije testirati do prosinca ove godine.

M. PETROVIĆ

ZNANSTVENICI američkog istraživačkog središta Sandia National Laboratories razvili su i testiraju sustav obavješćivanja i uzbunjivanja nove generacije. Riječ je o sustavu IPAWS (Integrated Public Alert and Warning System) koji omogućava pouzdanu i učinkovitu komu-

Iran nastavlja s razvojem Saegheha

POTKRAJ rujna tijekom proslave Dana iranskih oružanih snaga široj javnosti su prvi put službeno predstavljeni novi iranski borbeni avioni. Riječ je o avionima Saegheh, koji pripadaju novoj generaciji iranskih borbenih aviona nazvanoj Azarakhsh.

Tijekom rujna prošle godine iranska novinska agencija Fars News Agency objavila je kako je na području sjeverozapadnog Irana uspješno obavljen prvi probni let "remodeliranog" borbenog aviona F-5, koji je dobio iransko ime Saegheh. Prema navodima agencije, ove godine javnosti su predstavljena dva nova Saegheha, potpuno novoproizvedena aviona na temelju "remodeliranog prototipa" koji je poletio prošle godine, odnosno kako je tijekom ovogodišnjeg rujna uspješno obavljeno više probnih letova novo-proizvedenih aviona. Time se želi istaknuti kako je Iran u potpunosti samostalno razvio liniju za proizvodnju svih potrebnih dijelova za

taj tip aviona, a namjerava krenuti i u njihovu seriju proizvodnju i popunjavanje eskadrila.

Kako se može vidjeti na brojnim fotografijama objavljenim tijekom zadnjih dvanaest mjeseci, avion koji je "stvoren" na temelju aviona F-5E/F (60 Tigera Iran je nabavio prije Islamske revolucije 1979.) prošao je više strukturalnih preinaka, a repnom sekcijom, odnosno sa svoja dva vertikalna stabilizatora uvelike podsjeća na višenamjenski borbeni avion F/A-18, od kojega je, kako na-

vode predstavnici iranskih razvojnih timova, njihov Saegheh neusporedivo moćniji. Po navodima iranskih medija, njihovi stručnjaci su proveli znatna redizajniranja, optimiziranja i poboljšanja kako bi Saegheh mo-

gao nositi novi radar i novo zrakoplovno naoružanje. Dosta se špekulira i oko moguće promjene pogonske skupine koja je, po svemu sudeći, ostala ista kao i na izvornim inačicama F-5E/F.

I. SKENDEROVIC

Poboljšana majica

AMERIČKA kopnena vojska (US Army) počela je s uvođenjem probnih primjera nove majice u opremu vojnika. Riječ je o majici dugih rukava, odnosno njezinoj poboljšanoj inačici. Prva je inačica predstavljena tijekom proljeća ove godine, a prva je serija ubrzo poslana vojnici ma u Iraku. Nova je inačica poboljšana na temelju iskustava koja su vojnici na terenu prikupili tijekom uporabe.

Nova je majica (ime joj je ACS - Army Combat Shirt, odnosno vojna borbena majica) zamišljena za uporabu pod tjelesnim oklopom. Zamišnjena će borbenu jaknu i majicu kratkih rukava i tako smanjiti slojeve odjeće koju vojnik mora nositi, a

posljedično smanjiti zagrijavanje.

Majica ACS ima okruglu povisenu kragnu uz vrat, rukavi su u kamuflažnom uzorku, imaju džepove i dodatne "zakrpe" na laktovima kako bi se smanjilo trošenje. Šavovi su tzv. ravni, kako bi se smanjile dimenzije majice i nošenje učinilo što udobnijim. Zbog posebne obrade dobro upija znoj i odvodi ga s tijela, ima i posebnu antimikrobnu obradu tako da sporije razvija neugodne mirise. Pošto je predviđeno da se nosi bez standardne jakne, na majici su predviđena mjesta za postavljanje identifikacijskih oznaka i ozнакa postrojbe.

Može se uočiti i da je materijal prednjeg dijela majice nešto drukči-

ji nego na ranijem modelu, naime, materijal je promijenjen kako bi se postiglo što bolje upijanje vlage i povećala udobnost.

M. PETROVIĆ

Isporučen prvi produksijski Growler

NAKON što je početkom rujna javnosti predstavljen prvi produksijski višenamjenski borbeni avion EA-18G Growler, na kojemu su obavljena brojna dodatna poboljšanja, potkraj rujna napokon je isporučen prvi primjerak. Primopredaja je obavljena u St. Louisu, Boeingovom proizvodnom središtu. Dužnosnici Boeingu navode i to kako je Growler u cijelosti proizведен i testiran na istoj proizvodnoj liniji kao i Super Hornet, što bi trebalo značiti kako je i „električkoj“ inačici Horneta zajamčeno kontinuirano razvijanje i poboljšavanje.

Primopredajom EA-18G Growlera i njegovim uvođenjem u inicijalnu operativnu uporabu, u mirovinu će biti poslana tridesetogodišnja mornarička uzdanica EA-6B Prowler

koja se u mornaričkoj službi nalazi od 1971. godine. U američkoj mornarici navode i to kako u razvoju EA-18G Growlera nisu kretali samo zbog želje da se elektroničko djelo-

svjesni koliko im je postojeća platforma EA-6B Prowler značila, odnosno još uvijek znači u obavljanju vrlo važnih misija, posebice na nebu iznad Afganistana i Iraka, pa s

velikim nadama očekuju što brže uvođenje EA-18G Growlera u punu operativnu uporabu. Jedna od temeljnih namjena Growlera su AEA (airborne electronic attack) zadaće, pa je u tu svrhu opremljen naprednom elektroničkom opremom koju je razvila i integrirala tvrtka Northrop Grumman Corporation. Uz to,

vanje održi na dosadašnjoj visokoj razini, nego i svjesti kako će se potrebe za takvim djelovanjem i potencijalima u budućnosti znatno povećati, a s Growlerom smatraju kako mogu adekvatno odgovoriti takvim izazovima. U mornarici su

Growler će biti opremljen istim arsenalom suvremenog naoružanja koji nosi F/A-18E/F Super Hornet, uz također napredan paket senzorske, komunikacijske i navigacijske opreme.

I. SKENDEROVIĆ

Robotski ratovi

KAKO raste tržište besposadnih kopnenih vozila (robova) tako jača i konkurenčija među proizvođačima. Sve unosnije tržište potiče konkurenčiju i mnoge nove kompanije nastoje uzeti svoj dio kolača. U takvom je ozračju američka tvrtka iRobot iz Burlingtona, savezna država Massachusetts, jedan od vodećih svjetskih proizvođača robova za obrambeno tržište, tužila drugu američku tvrtku Robotic FX iz Wortha, savezna država Illinois. Tužba nastoji spriječiti prodaju robota Negotiator Tactical Surveillance Robot koji Robotic FX nudi tržištu, pod optužbom da je riječ o kopiji iRobotovog PackBota. PackBot je jedan od popularnijih robova za vojnu

primjenu u svijetu i rabi se za uklanjanje neeksplođiranih mina i eksplozivnih naprava, izviđanje, nadzor i slične zadaće.

Posebno zanimljivo u cijeloj priči jest da je osnivač tvrtke Robotic FX

od 1999. do 2003. kao inženjer radio u iRobotu. Na temelju toga iRobot tvrdi kako je sa sobom osim znanja stečenog u iRobotu odnio i neke patente i znanja koja pripadaju isključivo toj tvrtki.

Robotic FX naravno odbacuje optužbe o povredi patentnih prava i

US Army

neetičnom postupanju njihova osnivača.

Na kraju spomenimo da se procjenjuje kako samo američka vojska na terenu ima oko 5000 robova i stalno nabavlja nove, dok je broj robova u svjetskim okvirima znatno veći.

M. PETROVIĆ

Testiranje podmorničke inačice BrahMos projektila

INDIJA bi uskoro trebala započeti ispitivanje podmorničke inačice nadzvučnog BrahMos krstarećeg projektila s platforme podmornice Type 877 klase Kilo koja je u sastavu indijske ratne mornarice, a trenutačno je u fazi modernizacije. Projektil BrahMos, razvijen zajedničkim snagama indijskih i ruskih inženjera, uspješno je lansiran u travnju ove godine s pokretnog lansera i postignuo je domet od 292 km. Projektne oznake PJ 10, projektil BrahMos utemeljen je na postavkama i performansama nešto ranije razvijene ruske supersonične

protubrodske rakete SS-N-26 Yahont.

Lansiranje projektila s podmornice označilo bi prekretnicu u indijskom vojnom razvoju, jer bi se Indija priključila ekskluzivnom klubu zemalja koje posjeduju podmorničku inačicu nadzvučnih krstarećih projektila. Glavne značajke projektila su duljina od 8,4 m i masa od 3,9 tona, a za pokretanje koristi se ramjet tehnologijom. Ispitivanje BrahMos

projektila moguće je provesti lansiranjem s podmornice Type 877 koja je u sastavu istočne indijske flote smještene u Vishakhapatnamu, no postoji i mogućnost provedbe ispitivanja s ruske platforme u ruskim teritorijalnim vodama. Za ispitivanje potrebno je na podmornici pronaći prostor duljine 5 metra u koji bi se smjestio modul s projektilima. Jedna bi podmornica nosila do osam projektila. Od 2001. projektil BrahMos uspješno je lansiran 14 puta u inačici brod-brod i zemlja-zemlja.

Izvori bliski indijskoj mornarici objavili su kako se projektili trenu-

tačno prilagođavaju za dizel-električne podmornice klase Amur 1650, koje bi uz podmornice Scorpene trebale činiti glavninu indijskih podmorničkih snaga. Naime, u 30-godišnjem planu razvoja indijske mornarice planira se gradnja 24 dizel-električne podmornice paralelno sa šest francuskih podmornica Scorpene koje se grade u indijskom brodogradilištu Mazagon Dockyard. Očekuje se kako će prva podmornica Scorpene ući u operativnu službu tijekom 2012. godine, a preostale u sljedećih pet godina.

Projektili BrahMos montiraju se i na površinske brodove indijske mornarice, a očekuje se i ugradnja na pet moderniziranih Ilyushin IL-38D aviona. Ispitivanje ove inačice projektila provest će se do kraja 2007. na borbenim avionima Su-30 MKI. I indijska kopnena vojska uvodi u operativnu službu projektile BrahMos. Združena radna skupina ruskih i indijskih znanstvenika okupljena je početkom 2007. kako bi započela razvoj sljedeće generacije BrahMos projektila radi udvostručenja trenutačne brzine leta od 2,8 Macha.

M. PTIĆ GRŽELJ

Australska mornarica odabrala španjolske projekte

AUSTRALSKA vlada donijela je konačnu odluku o odabiru projekta za novu klase razarača Hobart, namijenjenog protuzračnoj obrani (AWD - Air Warfare Destroyer), i brodova za prijevoz helikoptera (LHD - Landing Helicopter Dock) klase Canberra za potrebe australijske kraljevske ratne mornarice. Odabrala je projekte španjolske brodograđevne tvrtke Navantia. Njihov projekt fregate F-100, trenutačno u operativnoj službi španjolske mornarice, pobjedio je u konačnici američki projekt tvrtke Gibbs & Cox koja je ponudila nešto izmijenjenu inačicu razarača Arleigh Burke. Odabran je i Navantijin Projekt SPS - Strategic Projection Ship istisnine 27 500 tona, a glavni konkurent bio je projekt francuskog broda za prijevoz helikoptera klase Mistral.

Čelnici tvrtke Navantia pristupit će finalnim pregovorima o projekatima i gradnji s australskom vladom. Ugovori za oba programa očekuju se sredinom 2008., a gradnja bi započela do kraja te godine. Vrijednost triju raza-

rača koji će činiti klasi Hobart procjenjuje se na 6,7 milijardi američkih dolara. Završno sklapanje sekcija brodova odvijat će se u brodogradilištu ASC Pty u Adelaideu. Sedamdeset posto svih brodskih modula bit će izgrađeno u drugim brodogradilištima Australije. Ulazak prvog razarača u operativnu službu australijske mornarice predviđeno je za 2014., dok se drugi i treći brod očekuju 2016. odnosno 2017. godine.

Gradnja dvaju brodova za prijevoz helikoptera stajat će 1,7 milijarde dolara. Trup u dijelu od kobilice do sletne palube gradit će se u španjolskom brodogradilištu Ferol, dok će se nadgradić i integracija sustava izvoditi u brodogradilištu tvrtke Tenix u Williamstownu, u Australiji. Projekt desantnog broda za prijevoz

helikoptera prilagođen je taktičko-tehničkim zahtjevima i specifikacijama australijske mornarice što uključuje mogućnost prijevoza do 1100 vojnika i 150 vozila - uključujući glavne borbene tenkove M1A1 Abrams i oklopna vozila - uz šest sletnih točaka na palubi, prostor namijenjen smještaju naoružanih izvidničkih helikoptera i helikoptera za prijevoz vojnika te velike zapovjedne i medicinske smještajne mogućnosti na brodu. Ulazak u službu tih brodova očekuje se 2012. i 2014. godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Skat

o letjelicu koju namjeravaju službeno ponuditi ruskom ministarstvu obrane.

MiG-ova letjelica nosi naziv Skat, a na tom projektu inženjeri rade zadnje dvije godine. MiG trenutačno radi na izradi dviju letjelica. Jedna će biti s ljudskom posadom, a druga bez nje. Prvi probni letovi su predviđeni za sljedeća dva mjeseca. Dizajn Skata slijedi rješenja u razvoju drugih letjelica toga tipa, što se prije svega odnosi na što veće smanjenje radarskog odraza, pa je tako na gornjaku Skata postavljen uvodnik zraka. Letjelica će biti i bez vertikalnog stabilizatora. Subsoničnu letjelicu

pokretat će jedan motor RD-5000B, derivat motora RD-93, koji će omogućavati maksimalnu brzinu od 800 km/h. Raspon krila letjelice je 11,5 m, dužina iznosi 10,25 m, dok će maksimalna težina na polijetanju biti 10 tona. U unutrašnjim spremnicima od naoružanja Skat će moći ponijeti do dvije tone ubojnog tereta. Borbeni radius bit će do 2000 km. Na dosad objavljenim materijalima Skat je slikan uz projekt H-31 (AS-17 Krypton) i navođenu bombu KAB-500, premda je nedvojbeno kako će se sljedećim mjeseci s razvojem Skata širiti i arsenal projektila i bombi koje će moći nositi.

I. SKENDEROVIC

TIJEKOM prošlog mjeseca velikog međunarodnog velesajma zrakoplovne tehnologije MAKS, održanog pokraj Moskve, predstavnici zrakoplovnih tvrki MiG i Suhoj upoznali su javnost s radom na svojim projektima bespilotnih borbenih letjelica. U svome nastupu u javnosti nešto otvorenoji su bili predstavnici MiG-a, pa su iznijeli više detalja

Vojna diplomacija nekad i danas

Marinko OGOREC

Od postanka država među njima je, pojednostavljeno rečeno, postojao odnos ili rata ili mira. U mirno vrijeme države su jedna drugoj slale svoje emisare (diplomate), koji su ih zastupali u zemlji prijateljici, zbog čega je rašireno mišljenje o diplomaciji kao najstarijem mirnom načinu komuniciranja među državama. S druge strane, diplomacija je samo jedan od instrumenata kojima država raspolaže za vođenje vanjske politike (odnosno realizaciju svojih nacionalnih interesa) i nužno je vezana uz djelovanje ostalih, posebice vojne sile kao osnovnog instrumenta za ostvarivanje politike s pozicije sile. Svojedobno je njezina temeljna vanjskopolitička zadaća bila ostvarivanje nacionalnih interesa njihovim nametanjem, ili nametnjem bilo kojeg oblika volje vlasnika te sile nad objektom interesa, a krajnji, negativni, rezultat tog procesa obično je bilo izbijanje rata (iz toga se može zaključiti kako se praktična povijest međunarodnih odnosa temelji na diplomatskom kalkuliranju silom u vječnoj alternativi rata ili mira). Vođenje politike s pozicije sile zahtijevalo je i odgovarajuće prego-

vore, što je konkretizacija verbalnog izraza ulaska vojne strategije u diplomaciju, jer umjesto da istražuje načine i modele za mirno rješavanje međunarodnih problema, priklanjala se iznuđivanju rješenja osloncem na vojnu silu. Pregоворi s pozicije sile vrlo često su zahtijevali od pregovarača (osim kvalitetne vještine pregovaranja, retoričkih sposobnosti, poznавanja jezika i sl.) vrlo solidno poznavanje sile kojom se ti pregovori nastoje poduprijeti, zbog čega je od velike važnosti bilo vojno obrazovanje pregovarača, dok su njihovi činovi i pozicije u oružanim snagama u velikoj mjeri pridonosili autoritativnosti pregovaračkog tima. Kako se time ponekad dobivala znatna psihološka prednost nad drugom pregovaračkom stranom, sudjelovanje vojnih dužnosnika i časnika viših razina u diplomatskim aktivnostima poznato je od vremena nastanka diplomacije kao društvene djelatnosti.

Povijesni slijed vojne diplomacije

Vojna diplomacija nije nastala odjednom, kao samostalno profilirana diplomatska djelatnost, već se konti-

nuirano razvijala u sklopu opće diplomacije. Prvi, povijesno zabilježeni diplomatski (ako ih se uopće tako može zvati) kontakti dvaju vojnih izaslanstava realizirani su uglavnom nakon oružanih sukoba zaraćenih strana, kad se najčešće pregovaralo o uvjetima kapitulacije jedne od njih. Te kontakte su većinom realizirali vrhovni vojni zapovjednici sukobljenih strana sa svojim najbližim suradnicima.

Razvojem međunarodnih odnosa i u skladu s tim opće diplomacije, javlja se potreba za češćim uključivanjem profesionalnih časnika u diplomatske misije, jer su vojni poslovi zahtijevali od diplomatskih kadrova dobro poznavanje vojne problematike. U tom kontekstu, iako je vojna diplomacija bila i ostala sastavnom komponentom opće, na određenom stupnju razvoja međunarodnih odnosa pojavila se potreba za njezinim djelomičnim izdvajanjem kao posebne cjeline, manje ili više vezane uz veleposlanika. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

FRES vozila za asimetrično ratovanje

Britanski FRES program nabave novih borbenih vozila od svog početka suočava se s mnogim izazovima zbog kojih prolazi kroz česte promjene

Pripremio Srećko RADOVIĆ

Program Future Rapid Effect System, poznatiji jednostavno kao FRES, pokrenut je 5. svibnja 2004. za razvoj nove generacije oklopnih vozila pogodnih za ekspedičijske operacije, a to znači i dovoljno lagana za prijevoz transportnim avionima. Od tada FRES konstantno prolazi kroz promjene. Primjerice početni zahtjev da buduće oklopno vozilo mora imati dovoljno malu masu kako bi se moglo prevoziti transportnim avionom C-130 Hercules definitivno je odbačen a odlučeno je da će novi standard biti budući sveeuropski transportni avion A400M.

Jedini zahtjev koji se dosad nije mijenjao jest da FRES oklopna vozila budu prilagođena asimetričnim uvjetima ratovanja i iskustvima stечenim u Iraku i Afganistanu. Zbog tih iskustava, ali i ograničenja u pogledu mase, preferiraju se borbena vozila na kotačima. Traži se velika pokretljivost te dostatna paljbena moć i oklopna zaštita u skladu s taktkom uporabe *go fist, go fast, go home*. Iako su prvobitni planovi govorili kako bi se prva FRES borbena

vozila mogla naći u postrojbama početkom idućeg desetljeća, zbog stalnih promjena britansko ministarstvo obrane uporno odbija odrediti čvrste rokove. Sadašnji okvirni planovi govore kako bi prva vozila mogla postići ograničenu operativnu uporabu (initial operational capability- IOC) potkraj 2012., a u punu (in-service date - ISD) ne bi ušla prije 2017. godine.

Umjesto žurbe s ulaskom FRES vozila u operativnu uporabu znatno se veća pozornost usmjerava odabiru odgovarajućih vozila koja će u potpunosti (ili bar većim dijelom) odgovarati zahtjevima suvremenog asimetričnog ratovanja. Iskustva iz Iraka pokazala su kako asimetrično ratovanje ima dva lica. Prvo je dužina trajanja misije i zbog toga povećanje naprezanje vozila koja su svakodnevno u uporabi. S druge strane, bitke su kratke i intenzivne sa često nejasnim položajima neprijatelja i vlastitih snaga. Zbog toga se traže izdržljiva, ali i pokretna vozila kod kojih paljbena moć nije glavno obilježje (za razliku od tenkova).

U prosincu 2006. zamjenik britanskog načelnika glavnog stožera general pukovnik Andrew Figgures izjavio je pred obrambenim komitetom britanskog parlamenta kako će FRES vozila zamijeniti postojeća oklopna borbena vozila u dvije britanske oklopne brigade, te da će se njima opremiti dodatne srednje brigade (trenutačno označene mehaniziranim). Na taj će se način te postrojbe bolje prilagoditi uvjetima djelovanja u asimetričnim sukobima (operacije uspostave i/ili održavanja mira). Srednje će brigade djelovati samostalno, ali i kao potpora oklopnim brigadama. Kao glavne značajke FRES vozila on je naveo visok stupanj preživljavanja, prilagodljivost raznim zadaćama te taktičku i operacijsku mobilnost. General Figgures posebno je istaknuo kako se od FRES vozila očekuje da će, za razliku od sadašnjih teških oklopnih vozila koje rabi britanska vojska, pružiti povećane mogućnosti ofenzivnog djelovanja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Novi smjerovi razvoja desantnih plovila

Od novih desantnih plovila očekuju se veže brzine, veža nosivost i mogužnost iskrcavanja tereta na kopno, a ne u vodu ispred njega

Pripremio Tomislav JANJIĆ

Oni koji su gledali Spilbergov ratni film "Spašavanje vojnika Ryana" vjerojatno se sjećaju i vrlo realističnih prikaza borbe koja se u lipnju 1944. odvijala u Normandiji, preciznije na plaži Omaha. I oni koji imaju tek osnovno znanje o ratnim brodovima mogu gledajući fotografije i filmove snimljene tijekom te i drugih desantnih operacija u II. svjetskom ratu, zamjetiti kako se desantna plovila iz sredine četverošestih godina prošlog stoljeća gotovo i ne razlikuju od današnjih najsvremenijih plovila iste namjene. Jedina bitna razlika je uporaba lebđelica, koje iz raznoraznih razloga još uvijek nisu ušle u masovnu uporabu.

Nevjerojatno je, ali istinito da većina današnjih desantnih plovila pati od istih operativnih ograničenja kao i njihovi prethodnici iz II. svjetskog rata. Ta ograničenja obuhvaćaju malu brzinu (što automatski znači predug prijevoz vrijedne opreme i desantnih postrojbi s matič-

nih brodova do obale) što ih čini preosjetljivima na djelovanje protivnika, limitiranu nosivost, predugo vrijeme ukrcaja i iskrcanja, slabu plovnost i nemogućnost u potpunosti iskoristiti sve prednosti koje pružaju najmoderniji veliki desantni i transportni brodovi.

Ti problemi ne trebaju čuditi ako se u obzir uzme činjenica kako se u zadnjih 60 godina razvoju novih tehnologija namijenjenih desantnim plovilima pridavalo vrlo malo, ili nimalo pozornosti. Nije se mijenjao ni koncept desantnih operacija, osim što su u njih uključeni helikopteri. To se događalo jer su u blokovskom nadmetanju hladnoga rata desantne operacije smatrane drugorazrednima.

Promjenom

svjetskih odnosa od devedesetih godina prošlog stoljeća do danas i po-micanjem djelovanja svih ratnih mornarica u nesigurne priobalne vode, povećala se i važnost desantnih snaga. Sve veći broj vojnih i mirovnih operacija zahtijevao je nova rješenja koja su se sve više oslanjala na brodove, djelomično kao platforme s kojih kreću prvi udari, a djelomično i kao ploveće baze koje pružaju sigurnost ukrcanim postrojbama. U oba slučaja, kako bi se povećala sigurnost sve više se tražila mogućnost baziranja brodova izvan horizonta, ali i nova transportna sredstva koja će većom brzinom prelaziti udaljenosti od broda do obale. Veliki transportni helikopteri i tiltrotori (V-22) tek su djelomično riješili problem jer njihova nosivost ne omogućava prevoženje teških tereta kao što su tenkovi, oklopna vozila i teže topništvo. Zbog toga su admirali i generali zatražili razvoj novih desantnih plovila povećane nosivosti i (još važnije) veće brzine koji bi se mogli rabiti za *shuttle* zadaće prijevoza s brodova na kopno i obrnuto. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr*

Podmorničarstvo SAD-a od 1900. godine do kraja I. svjetskog rata: podmornice klase B, C i D

Početak dvadesetog stolježa označio je početak nezaustavljivog razvoja podmorničarstva, konstrukcija podvodnih plovila i podvodnog oružja. Novo stoljež, u kojem su se, nažalost, vodila dva svjetska i čitav niz lokalnih ratova, pridonio je ubrzanom tehničkom razvoju podmornice i učinio je najvažnijim ofenzivnim plovilom prve polovine (možda i cijelog) XX. stolježa

Igor SPICIJARIĆ

Primjena nuklearne energije u ratne svrhe pružila je podmornici neslućene mogućnosti kako u doplovu i autonomiji, tako i u količini, vrstama i razornosti njezinog naoružanja. Energija dobivena iz razbijenog atoma promaknula je u najstrašniji oružni sustav koji je čovjek dosad uspio izgraditi.

Razvoj podmorničarstva nije bio ni brz ni jednostavan. Prijelazno razdoblje iz XIX. u XX. stoljeće označilo je na određen način i završetak "konstruktorske ere", u kojoj je razvoj podmornica ovisio ponajprije o tehničkoj genijalnosti pojedinca entuzijasta-konstruktora i njegovom osobnom finansijskom stanju, odnosno bogatstvu i volji njegovih financijera i mecena.

Male i koliko-toliko tehnički izvedive, manufakturno proizvedene podmornice pretvarale su se, primjenom parnog stroja, petrolejskih, benzinskih i elektromotora te ostalih tehničkih novotarija toga vremena, vrlo brzo u kompleksne konstrukcije. Takve komplikirane konstrukcije više nije mogla "pokrivati" genijalnost pojedinca. Nastupilo je vrijeme kad je razvoj podmornice morao biti predan u ruke specijaliziranim timovima školovanih stručnjaka koji su mogli primijeniti nove spoznaje tehničkih znanosti, projektirati podmornice u skladu s njima i pokrenuti njihovu serijsku proizvodnju - a ni onda uspjeh nije bio uvijek zajamčen. Zahvaljujući golemom ekonomskom potencijalu,

uznapredovaloj brodogradnji i strojogradnji te velikom prilivu jeftine i kvalificirane radne snage, a ponajprije dotad stečenim iskustvima, jedino je SAD bio sposoban započeti serijsku proizvodnju podmornica. Godine Hollandovog iskustva stečenog na razvoju podmornica (od modela I. do modela VII.) omogućile su američkoj mornarici da već 1900. godine kao prva zakorači u "podmorničko stoljeće" izgradnjom prve klase podmornica koja je kasnije prozvana klasom A (opširnije o klasi A bilo je pisano u prethodnom nastavku ovog feljtona). ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Genocid u suvremenoj povijesti (V)

Kambodža (1975. - 1978.)

Kao refleksija ishoda Vijetnamskog rata, godine 1975. na vlast u Kambodži dolazi radikalna marksistička skupina Crveni Kmeri. Tijekom tri godine njihovog režima u Kambodži je ubijeno ili umrlo u logorima između jedan i tri milijuna stanovnika i tek je vijetnamska invazija početkom 1979. privela kraju kmersku strahovladu

Hrvoje BARBERIĆ

Kambodža je od 1863. do 1953. godine činila dio Francuske Indokine, s iznimkom ratnog razdoblja kad je područje okupiralo japansko carstvo. U studenome 1953. Kambodža je stekla neovisnost kao ustavna monarhija pod kraljem Norodomom Sihanoukom. Kontroverzni Sihanouk je 1955. godine abdicirao u korist oca kako bi postao premijer, a 1960. godine ponovno je postao državnim poglavarom, uzimajući naslov princa.

Autokracija i korumpiranost Sihanoukovog režima te ekomska stagnacija zemlje politički su radikalizirali kambodžansko seljaštvo i dio urbane inteligencije te doveli do jačanja komunističke ideologije u zemlji. Tako je 1963. godine skupina bivših pariških studenata na čelu s Polom Potom, Iengom Sarajem i Sonom Sennom osnovala pokret nazvan

Crveni Kmeri. Razočarane rezultatom parlamentarnih izbora i pobjedom desnice u travnju 1967., skupina je u kambodžanskim džunglama počela borbu protiv Sihanoukovog režima. Nakon desničarskog vojnog udara kojim je 1970. godine srušen Sihanouk, borba je nastavljena protiv režima proameričkog generala Lona Nola. Zanimljivo je da je iz egzila u Kini Sihanouk stvorio političku koaliciju s Crvenim Kmerima, što je u povijesti jedinstven slučaj

savezništva monarha i komunističkih gerilaca.

Početkom rata u susjednom Vijetnamu 1958. godine te 1960. i u sjevernjem Laosu, Kambodža je nagle dobila na strateškoj važnosti. Tijek rata u Vijetnamu odražavao se na gradanski rat u Kambodži, pa je postupno i kambodžanski teritorij postao poprištem ratnih operacija. Sihanouk je odbijao svrstatí

hu, izvedenog na američki poticaj, američka i južnovijetnamska vojska su u svibnju 1970. prešle kambođansku granicu, no zbog političkih su ograničenja do kraja srpnja povučene s njezinog teritorija.

Gradske rute

Vojna pozicija Lon Nolovog režima pogoršavala se usporedno s promjenom situacije u Južnom Vijetnamu. U travnju 1974. Crveni Kmeri su zauzeli grad Odongk sjeverno od Phnom Penha, u kojemu su ubijeni brojni civilni, a stanovništvo je iseljeno iz grada. Zbivanja u Odongku su bila tek nagovještaj događaja koji će uslijediti nakon što godinu dana kasnije cijela zemlja u potpunosti dođe pod nadzor Crvenih Kmera. Kraj kambodžanskog režima počeo se nazirati početkom 1975. godine, kad su Crveni

■ Crveni Kmeri su novačili i djecu u svoje redove

Kambodžu uz američku stranu i tolerirao je prisutnost sjevernovijetnamskih postrojbi na svom teritoriju. Od ožujka 1969. počela je američka kampanja zračnih napada na kambodžanski teritorij strateškim bombarderima B-52 kojom je američka vojska pokušavala uništiti logističke puteve i baze gerilaca Viet Conga na kambodžanskom tlu, a u kojoj su ubijeni deseci tisuća lokalnih seljaka. Nakon rušenja Sihanoukovog režima u Phnom Pen-

Kmeri počeli opsadu glavnog grada Phnom Penha, u kojemu se nalazilo tri milijuna stanovnika i izbjeglica iz unutrašnjosti. Nakon što su presjekli vodni put rijeke Mekong, Sjedinjene Države su određeno vrijeme zračnim putem opskrbljivale opkoljeni grad. Uoči kolapsa južnovijetnamskog režima početkom travnja 1975. Lon Nol je pobegao u inozemstvo, a Crveni Kmeri pobjedosno ušli u Phnom Penh.

Crveni Kmeri su formirali novu vladu kojoj se na čelu nalazio njihov lider Pol Pot. Promijenjen je službeni naziv države u Demokratska Kampućija, a zemlja je izolirana od svakog stranog utjecaja i podijeljena na zone kojima su upravljali lokalni vojni zapovjednici. Inspiran ortodoksnim Maoizmom i kineskom reformom Veliki skok naprijed, u Kambodži je pokrenut socijalni i politički eksperiment bez presedana u novoj ljudskoj povijesti. Silom su ispraznjeni gradovi, a stanovništvo je preseljeno u seoska područja gdje je uključeno u obradu polja ili velike javne radove. Ukinut je obrazovni sustav, a religija, novac i privatno vlasništvo su zabranjeni, dok su politička

opozicija i etničke manjine te velik dio intelektualaca sustavno poubijani. Djeca su odvojena od roditelja i angažirana u posebnim radnim skupinama, ili su odgajana kao vojnici. Industrijska proizvodnja u zemlji gotovo je u cijelosti ugašena, a temelj gospodarstva je postala poljoprivreda.

Na meti terora kambodžanskog režima bili su i etnički Vijetnamci, Ki-nezi te islamski narod Cham. Nekoliko stotina tisuća ljudi stradalo je u planiranim egzekucijama kojima su Crveni Kmeri težili likvidirati sve pripadnike bivšeg režima i sve potencijalne unutrašnje neprijatelje. Tako su osim pripadnika bivše Lon Nolove vojske poubijani i državni službenici te intelektualna elita kambodžanskog društva koja je smatrana osloncem starog režima. Velik broj ubojstava počinila je sigurnosna policija u zloglasnom phnompenškom zatvoru Tuol Sleng, a većinu je žrtava fotografirala prije ispitivanja i egzekucije. Zatvor Tuol Sleng, koji je u mirnodopska vre-

mena služio kao srednja škola, danas je pretvoren u muzej kambođanskog genocida.

Pad režima Crvenih Kmera

Kambodžanska inačica komunizma ujedinjavala je najkruće ideološke elemente sovjetskog, kineskog i vijetnamskog sustava s ekstremnim nacionalizmom. No, namjera stvaranja ruralnog egalitarnog društva

pograničnih sukoba te toleriranja progona etničkih Vijetnamaca, vijetnamska invazija srušila režim Crvenih Kmera. Crveni Kmeri su potisnuti na područje džungli duž granice s Tajlandom, odakle su nastavili gerilsku borbu puna dva desetljeća, a privremeno su uspjeli zadržati i mjesto Kambodže u Ujedinjenim narodima. Crveni Kmeri nisu prihvativili ni nacionalno pomirenje te su, iako u znatno manjem opsegu, nastavljali s povremenim akcijama i tijekom devedesetih godina. U Phnom Penhu je instaliran provijetnamski režim na čelu s bivšim Crvenim Kmerom Hun Senom, a nova vlada je do stupnja do kojega je to bilo moguće obnovila civilni život u obliku u kakvom je postojao prije 1975. godine. U zemlji je ostalo deset milijuna nagažnih mina koje su godinama nakon rata nosile žrtve civilnom stanovništvu. Međunarod-

na zajednica se znatnije angažirala u kambodžanskom konfliktu tek 1991. godine, kada je uspostavljena mirovna misija Ujedinjenih naroda koja je imala zadaću osigurati vijetnamsko povlačenje i mirnu tranziciju vlasti.

Tijekom tri godine kmerskog genocida, Kambodža je pretrpjela goleme civilne žrtve te opće gospodarsko i civilizacijsko nazadovanje. Prema neovisnim procjenama, od ukupne populacije od sedam milijuna ljudi ubijeno je ili umrlo od gladi ili bolesti u radnim logorima Crvenih Kmera između milijun i milijun i pol, dok se neke procjene penju čak i do četiri milijuna stradalih. Život je izgubila čak četvrtina ukupnog broja prijeratnih stanovnika Phnom Penha i polovica etničkih Kineza koji su živjeli u Kambodži, dok su Vijetnamci koji su odbili deportaciju u Vietnam doživjeli potpuno fizičko uništenje. ■

za kambodžansko se vodstvo brzo pokazala teže izvedivom nego što je planirano. Katastrofalna ekomska politika brzo je rezultirala kolapsom nacionalnog gospodarstva te pojmom gladi i raznih epidemija u zemlji. Unatoč velikim civilnim žrtvama, Pol Pot je ustrajao na zacrtanom reinženjeringu kambodžan-

Međunarodna zajednica se znatnije angažirala u kambodžanskom konfliktu tek 1991. godine, kada je uspostavljena mirovna misija Ujedinjenih naroda koja je imala zadaću osigurati vijetnamsko polje ačenje i mirnu tranziciju vlasti

skog društva, a takvo je stanje postupno dovelo do razilaženja unutar redova Crvenih Kmera, pa je u političkim čistkama pod optužbama za izdaju ubijeno i dvadeset tisuća članova Partije.

Naposljetku je početkom siječnja 1979., nakon tri godine povremenih

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

■ Lica nestalih - više od milijun ljudi nestalo je u logorima Crvenih Kmera

Susanna Moore: "Rezovi", Vuković&Runjić, Zagreb, 2007.

Danju je Frannie profesorica njujorškog sveučilišta koja studentima predaje o ironiji i jeziku sa svim njegovim nijansama, neobičnostima i prenesenim značenjima. Noću potajno sastavlja rječnik uličnog slenga i izlaže se opasnostima. Jedne večeri, u podrumu nekog lokala, slučajno postaje svjedokom intimnog druženja muškarca i žene. Muškarčevo lice prikriva mrak, no u pamćenje će joj se urezati tetovaža na njegovoj ruci. Dok je kao moguću svjedokinju ubojstva žene iz bara ispituju istražitelji iz odjela za ubojstva Malloy i Rodriguez, ona s užitkom prkosí sudbini i upušta se u avanturu s Malloym, unatoč tomu što on na zapešću ima istu tetovažu kao i ubojica. Malloy je vješt ljubavnik koji navodi Frannie da prevlada seksualne barijere i doživi nova iskustva, no iskušavajući granična područja erotičnosti, ona stavlja vlastiti život na kocku...

"Rezovi" su vješto ispričana priča o opsesiji, požudi i nasilju koja namjerno ide korak dalje i doseže vrhunac u jednom od najoriginalnijih i najšokantnijih završetaka u suvremenoj fikciji. Po ovom trileru snimljen je film s Meg Ryan u glavnoj ulozi.

Mirela MENGES

FILMOTeka

Pjevajte nešto ljubavno (kino)

- hrvatska komedija (106 min.)
- produkcija: Interfilm & HRT
- redatelj: Goran Kulenović
- gl. glumci: Ivan Herceg (Struja), Ivan Glowatzky (Deni), Hrvoje Kečkeš (Žlajfa), Ivan Đuričić (Mario)

Struja je običan zagrebački mladić. Ima jednu veliku želju. Planira sa svojom rock-skupinom snimiti album, a za to nema novaca, nema ni posao, a nema baš ni sredenu situaciju kod kuće. Osim toga, bivša djevojka ima jednu za njega ne baš priželjkivanu vijest. Struja je na životnoj prekretnici što se može sažeti sljedećim pitanjem: opravdava li cilj sredstvo?

Kad se Kulenović prije pet godina predstavio na Pulskom festivalu svojim filmskim prvićem *Ravno do dna*, bilo je jasno da se napokon u jednoj osobi pojavit će redatelj i scenarist, a takvo nešto u našoj maloj kinematografiji, vjerujte, nikad nismo imali. Napokon su hrvatski glumci počeli pričati, izgledati i ponašati se kao "dečki iz kvarta". Širem puku Kulenović je poznat kao autor vrlo popularne verzije hrvatskih *Prijatelja* - serije *Bitange i princeze*, čiju četvrtu sezonu upravo snima. Kao i svi njegovi radovi, *Pjevajte nešto ljubavno* najavljuje kad portretira purgersku *suburbiju*, dok slabije klapa kad se okreće dramatskoj obradi provincijalnih uljeza u zagrebačko tkivo. Nije ovo jedina primjedba. Na primjer, zagrebački *kroneri*, definitivno se ne ponašaju kao Zvonimir Zoričić, a ni kraj filma mi se uopće ne sviđa. S druge strane, sveukupni dojam je toliko pozitivan da ga svima mogu najtoplje prepričiti. Iako je potpuno smješten u zagrebački prostor i vrijeme, vjerujem da njegovu poruku i sadržaj s lakoćom mogu shvatiti Tajlandani kao i Islandani.

Na kraju bih istaknuo još nešto važno: slažući zaglavljve ove recenzije, nisam znao u koju bih ga kategoriju uvrstio jer film definitivno nije komedija. Ispravno bi ga bilo etiketirati kao socijalnu dramu s elementima komedije. U toj nedoumici pomogao mi je ugledni kolega kritičar Dražen Ilinčić svojom teorijom da napokon imamo simpatičan film poslije kojega čovjek ne izade iz kina praćen tmurnim oblacima. To je velik korak naprijed za sumornim temama i sadržajima napačenu hrvatsku kinematografiju.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Filmovi u Domu HV-a "Zvonimir"

U Domu HV-a "Zvonimir", Stančićeva 4, možete pogledati:

Film za odrasle **TRANSFORMER** (znan. fant., 114 min.) - **6. listopada u 19 sati**

Film za djecu i odrasle **SHREK 3** (animirani, 90 min.) - **13. listopada u 19 sati**

Besplatne ulaznice mogu se podignuti u tjednu uoči predstave od 12 do 14 sati u Odjelu kulturno-društvenih djelatnosti, Stančićeva 4, soba 118/I, tel: 67-363.

Pravednik će od svoje vjere živjeti - koliko god to možda trpko zvučalo

Koliko smo se puta u životu u sebi, a nerijetko i glasno, zbog nanesene nam nepravde zapitali: Dokle ću, Bože, zapomagati a ti ne čuješ? Ili: Bože, pa zašto to dopuštaš? Imamo li u ovom trenutku boljeg primjera za to od nedavno izrečene presude onima koji su nas ne tako davno bacili u očaj zbog izgubljenih nam najmilijih, a danas gotovo jednako kroz to moramo prolaziti jer pravda nije zadovoljena. Što Bog traži od nas? On traži strpljivost te nas potiče da pred nepravdom, bilo u vlastitom narodu bilo na međunarodnoj razini, budemo pravednici koji žive od vjere, iako nam štošta bilo nerazumljivo. Kao što sluge u dobrom gospodaru vide prijatelja i stoga spremno provode njegove odredbe, tako i vjernici u Bogu gledaju prijatelja u kojega se isplati imati povjerenja. Zato nas euharistija ove nedjelje poziva na obnovu vjere kao prijateljskog oslona na Boga. Jer, krenimo prvo od sebe i priznajmo si da je prema svakome od nas Bog bolji nego što to zaslužujemo. Srž poruke je u življenu iz vjere usred osobnih, društvenih, međunarodnih problema. Jer Božja pravda stiže polako i ona "ispunjenu teži, ne var-a; ako stiže polako, čekaj, jer će doista doći i neće zakasniti". I zato naša pravednost mora biti ne tradicionalistička, nego toliko snažna da unatoč zlu i nepravdi u svijetu vjeruje u Božje spasenje, da čuje i vidi Njegovo djelovanje u svijetu. Tko je vjerom oslonjen na Boga kao svoju životnu stijenu, sposoban je vjernički djelovati u svijetu, kako god taj svijet izgledao nepromjenjiv i dalek od Boga.

Molimo zato Boga, baš kao što su ga molili i njegovi apostoli, da nam umnoži vjeru kako bismo s pouzdanjem u Njega bili kadri prihvatići sve nepravde koje nas osobno pogadaju, znajući da je on Ljubav, ali i Bog pravedni, i da ćemo, bez obzira na sve ljudske neadekvatne ili oslobođajuće presude, na kraju ipak k Njemu na sud. A njegove su presude pravedne!

Željko STIPANOVIĆ

9. listopada 1995.

Poginuo Andrija Matijaš Pauk

U operaciji **Južni potez** koja je uslijedila nakon **Oluje**, u jednoj od posljednjih bitaka što ih je vodila **4. gardijska brigada Hrvatske vojske**, na ulazu u **Mrkonjić Grad** 9. listopada 1995. poginuo je jedan od njezinih najistaknutijih časnika stožerni brigadir **Andrija Matijaš**, zvan **Pauk**. Kao i uviјek, bio je na prvoj crti ispred svojih vojnika kad je protuoklopna raketa pogodila njegov oklopni transporter. Njegovo golemo životno iskustvo, zrelost, vojno znanje i ljudske odlike brzo su postali jednom od okosnica razvoja 4. gardijske brigade s kojom je prošao cijeli njezin ratni put. Od prvih zarobljenih tenkova Matijaš je ustrojio u brigadi oklopnu bojnu **Leopardi**. Malobrojnim tenkovima izvrsno se koristio. Na južnom bojištu oklopnjake 4. gardijske privukao je starom željezničkom prugom za **Trebinje** neprijatelju iza leđa. U akciji **Maslenica** njegovi su pak oklopnjaci kod **Kašića** u izravnoj tenkovskoj bitki potpuno porazili protivničke tenkove. Tijekom cijelog rata samo mu je jedan tenk bio uništen, a do pogibije nije izgubio nijednu bitku. Danas 4. gardijska brigada u spomen na svog legendarnog vođu Andriju Matijašu, posmrtno promaknutog u čin general bojnika, nosi naziv **Pauci** po njegovom ratnom nadimku.

11. listopada 1899.

Burski rat

Na južnom kraju **Afrike** 11. listopada 1899. izbio je rat: zaratili su se patuljak i div, mali narod **Bura**, potomci nizozemskih doseljenika iz XVII. stoljeća, i golemo britansko carstvo. Dvije burske države **Oranje** i **Transvaal** odlučno su se suprotstavile **Englezima** koji su se nastojali domaći bogatih nalazišta dijamantata i zlatnosnih polja. Godine 1900. na burskom ratistištu se borilo čak 250 tisuća Engleza. Burska vojska imala je svega 30 tisuća ljudi odlučnih za obranu slobode, koju su sami oduzeli crnačkim plemenima. Kad je došlo do engleske premoći, Buri s regularnog prelaze na vrlo uspješno gerilsko ratovanje. Britanske postrojbe pale njihova imanja, odvode stoku i strijeljavaju taoce. Uzalud je stari burski vođa **Krugel** otisao u **Europu** tražiti potporu velesila. Unatoč simpatijama svjetske javnosti, Buri su ostali sami. Bez nade za pomoć sredinom 1902. pristali su na mir, a njihove dvije neovisne države postale su britanski posjedi iz kojih je kasnije nastala **Južnoafrička Republika**. Burski rat donio je i jednu neslavnu novost. Englezi su otvorili prve koncentracijske logore u XX. stoljeću otjeravši u njih 77 tisuća žena, djece i staraca. Polovica tih zarobljenika, nažalost, nije živa dočekala kraj rata i izlazak iz logora.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.sky-flash.com

Premda sezona letenja, posebno akrobatskog i sportskog, polako prolazi, ljubitelji zrakoplovstva sa sjetom će se osvrnuti na proteklih devet mjeseci. Tijekom njih mogli su posjetiti brojne Air Show spektakle, turistički letjeti na manjim zrakoplovnim manifestacijama, ili se na neki drugi način priključiti sve brojnijoj skupini ljudi u **Hrvatskoj** koja ne propušta aeromitinge. Nažalost, kako na HR domeni (zasad) ne postoji nijedna stranica koja bi obuhvatila veći dio mitinga što se događaju u *Lijepoj Našoj* i okolnim državama, ponovno se moramo okrenuti strancima. Sito www.sky-flash.com namijenjen je ljubiteljima zrakoplovstva i sadržajno je koncipiran samo kao fotosite. Drugim rečima, na stranicama i podstranicama sitea mogu se pronaći brojne fotogalerije najrazličitijih aeromitinga, čak i nekih otprilike 20 i više godina. Jedina mana grafički solidno složene i osmišljene stranice je relativno niska rezolucija slika. Koliko god se trudili nismo uspjeli pronaći nijednu *Hi-rez* sliku, što je pomalo nevjerojatno s obzirom na namjenu sitea. Je li problem u veličini servera ili su vlasnici stranica htjeli posjetiteljima pokazati tek kolaž fotouradaka, ostat će tajnom.

Neven MILADIN

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Johannes Guttenberg izumio je:

- A plinski balon
- B tiskarski stroj
- C poštansku marku

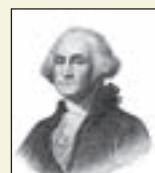
2. Jedan od izuma Galilea Galileja bio je:

- A teleskop
- B mikroskop
- C grafskop

3. Hrvatski izumitelj poznat po konstrukciji padobrana je:

- A Faust Vrančić
- B Ruđer Bošković
- C Josip Belušić

4. Gromobran duguje svoje postojanje izumitelju i političaru:

- A Thomasu Payneu
- B Benjamina Franklinu
- C Georgeu Washingtonu

5. Žarulja je izum:

- A Nikole Tesle
- B Werneru von Siemensu
- C Thomasa Alve Edisona

Prijevode: 1b2b, 2a, 4b, 5c

B E L L E V I L L E

Belleville je vodeći američki proizvođač vojnih čizama, sa proizvodnjom od gotovo 1,000,000 pari godišnje. Njihove čizme u redovitoj su upotrebi u letačkim postrojbama i marincima.

**ISO 9001
Certified**

770 - WATERPROOF INSULATED COMBAT & FLIGHT BOOT

- VANGUARD® konstrukcija ležišta stopala
- Gornjištje u crnoj boji izrađeno od vrhunske govede kože i Nylon materijala
- Vodonepropusna membrana
- Sloj 200g THINSULATE™ materijala za topinsku izolaciju
- Zaštita prstiju čeličnom kapom na razini zaštite sukladnoj standardima ASTM F2412-05 i F2413-05
- Poliuretansko ležište stopala
- Potplat VIBRAM® FIRE & ICE™ dizajna za sigurnije kretanje zaledenom površinom
- Poliuretanski izmjenjivi uložak
- Visina sare 203 mm

340 DES - HOT WEATHER FLIGHT & COMBAT VEHICLE BOOT

- VANGUARD® konstrukcija ležišta stopala
- Gornjištje u pustinjskoj boji izrađeno od vrhunske govede kože i NOMEX® materijala otpornog na otvoreni plamen
- Protumikrobnja podstava X-STATIC® suzbija neugodan miris
- Poliuretansko ležište stopala
- 100% gumeni potplat VIBRAM® Sierra dizajna
- Poliuretanski izmjenjivi uložak
- Visina sare 203 mm

550 ST - HOT WEATHER-USMC BOOT

- VANGUARD® konstrukcija ležišta stopala
- Gornjištje u zagasito pustinjskoj boji izrađeno od vrhunske govede kože i CORDURA® materijala otpornog na habanje
- Zaštita prstiju čeličnom kapom na razini zaštite sukladnoj standardima ASTM F2412-05 i F2413-05
- Poliuretansko ležište stopala
- 100% gumeni potplat VIBRAM® Sierra dizajna
- Podstava izrađena od COOL-MAX® materijala
- Poliuretanski izmjenjivi uložak
- Visina sare 203 mm

Potplat VIBRAM® - Sierra

U.S. MARINE CORPS

CORDURA

COLDMAX®

X-static

SYMPATEX
Technology

Vibram

**DuPont™
NOMEX®**

**Thinsulate™
INSULATION**

KROKO INTERNATIONAL d.o.o.

Kustosijanska 8, 10000 Zagreb, Croatia, UIT number: 1558340, NATO CAGE CODE: ADDAB
tel: +385 1 3772777, fax: +385 1 3730751, info@kroko.hr

www.kroko.hr